

Planowy system oszczędzania w gospodarce narodowej

Ze względu na wagę uchwały Rady Ministrów o wprowadzeniu planowego systemu oszczędzania w gospodarce narodowej i o zadaniach oszczędnościowych na rok 1949 dla administracji samorządowej oraz z uwagi na rolę kontroli społecznej, sprawowanej przez rady narodowe w dziedzinie realizacji tej uchwały — umieszczamy w niniejszym numerze pełny jej tekst.

I.

Wypełnienie wielkiego zadania przedterminowego wykonania Planu Gospodarczego 1949 r. oraz wykonania Sześcioletniego Planu Budowy Podstaw Socjalizmu wymaga wprowadzenia planowego systemu oszczędzania w całej gospodarce narodowej.

W gospodarce naszej, jak to stwierdziły uchwały Kongresu Jedności Robotniczej, istnieją wszelkie podstawy niezbędne dla wprowadzenia takiego systemu oszczędzania

Państwo ludowe jest dziś właścicielem podstawowych gałęzi życia gospodarczego: fabryk, kopalń, zakładów, banków państwowych, gospodarstw rolnych. Każda złotówka w gospodarce społecznej — to własność i dobro szerokich mas ludowych — to część zasobów, jakimi rozporządzają masy ludowe w swojej walce o budowę fundamentów socjalizmu, o dalsze podniesienie swej stopy życiowej.

Nasza gospodarka narodowa zmobilizować musi środki, niezbędne dla wykonania tych wielkich zadań. Każda złotówka dodatkowo wygospodarowana stanowi bezpośrednią zdobycz mas pracujących. Istota gospodarki socjalistycznej przejawia się w tym właśnie, że wszystko, co wygospodarujemy, wzbogaca nie kapitalistycznych wyzyskiwaczy, lecz masy pracujące, które zrzuciły jarzmo wyzysku.

Mobilizacja dodatkowych środków na potrzeby rozwoju gospodarki i kultury narodowej — to wykorzystanie ogromnych możliwości tkwiących w gospodarce społecznej — możliwości jakich nie zna gospodarka kapitalistyczna.

OSZCZĘDZANIE DA NOWE ŚRODKI FINANSOWE

Socjalistyczny stosunek do pracy — energia, inicjatywa i wynalazczość ludzi pracy — świadomość klasy robotniczej, że pracuje nie dla kapitalistów, lecz dla siebie — planowy bezkryzysowy charakter naszej gospodarki narodowej — oto podstawowe elementy umożliwiające wprowadzenie szerokiej i systematycznej działalności, zmierzającej do oparcia naszej gospodarki narodowej na bezwzględnie, przemyślanym i zorganizowanym sy-

stemie oszczędzania. Taki system stanie się źródłem dodatkowych ogromnych środków materiałowych i finansowych, które użyte będą na wykonanie zadań, postanowionych przez narodowy plan gospodarczy 1949 r. oraz przez przyszły Sześcioletni Plan Budowy Podstaw Socjalizmu. Oszczędzanie — to walka o dalszy rozwój gospodarki narodowej, o dobrobyt mas, o rozkwit kultury. Oszczędzanie w gospodarce społecznej — to nieubłagana walka przeciw elementom spekulacyjnym i antyludowym. Oszczędzanie — to jedna z form walki przeciw klasowo obcym, biurokratycznym metodom w administracji publicznej.

MAKSYMALNE WYKORZYSTANIE REZERW

System oszczędzania powinien zabezpieczyć maksymalne wykorzystanie wszystkich rezerw i likwidowanie wszelkiego marnotrawstwa. Rezerwy zaś są w naszej gospodarce narodowej wyjątkowo duże, a marnotrawstwo spotyka się jeszcze bardzo często. W wielu ogniach naszej gospodarki i administracji widzimy objawy rozrzutności w gospodarce materiałowej, gromadzenie nadmiernych zapasów surowców i materiałów gotowych, nieodpowiedniego ich przechowywania, a wskutek tego niszczenia, nadmiernego procentu odpadków i braków, niekorzystnego stosunku produkcji gatunków wyższych do gatunków niższych, nieporządku, a nawet chaosu w gospodarce magazynowej i finansowej, opóźnień w dostawach nieusprawiedliwionych postojów, przerostów administracyjnych, słabej dyscypliny pracy oraz innych oczywistych przejawów marnotrawstwa i niegospodarności.

W KAŻDEJ FABRYCE, W KAŻDYM BIURZE

Oszczędzanie, a więc dążenie do maksymalnego wykorzystania rezerw i likwidacji marnotrawstwa, musi być ujęte w ramy systemu, otrzymać trwałe ramy i formy organizacyjne tak, aby oszczędzanie stało się żelaznym prawem gospodarki narodowej. Oszczędzanie powinno bowiem być nie hasłem przejściowym kampanii, lecz wynikiem systematycznej, trwałej, codziennej, uporczywej pracy i wysiłku. Oszczędzanie w produkcji, handlu, w administracji musi się stać przedmiotem i celem świadomego dążenia i świadomej codziennej walki na wszystkich odcinkach pracy — w fabrykach, kopalniach, biurach, urzędach. Hasło takiego oszczędzania może i powinno stać się podstawowym elementem socjalistycznego współzawodnictwa, niemniej ważnym

aniżeli inne formy i cele współzawodnictwa pracy. Hasło oszczędzania musi znaleźć swój widomy kształt w konkretnych planach, doprowadzonych do każdego zakładu pracy — do każdej fabryki, kopalni i biura — doprowadzonych do świadomości każdego pracownika i określających konkretne zadania dla każdego zakładu, dla jego kierownictwa i dla jego załogi.

II

W ramach realizacji takiego zorganizowanego planowego systemu oszczędzania Rada Ministrów określa zadania oszczędnościowe w 1949 r. na sumę co najmniej 115 miliardów złotych.

Powyzsza kwota oszczędności powinna być osiągnięta:

a) w zakresie przedsiębiorstw uspołecznionych w sumie co najmniej 77 miliardów złotych.

b) w zakresie inwestycji w sumie co najmniej 18 miliardów złotych.

c) w zakresie administracji publicznej i instytucji społecznych w sumie co najmniej 20 miliardów złotych.

Oszczędności powinny być osiągnięte przede wszystkim w następujących kierunkach:

A) W PRZEDSIĘBIORSTWACH USPOŁECZNIONYCH

1) W zakresie stanu zatrudnienia drogą —

osiągnięcia w zakładach pracy właściwego stosunku między ilością pracowników produkcyjnych i nieprodukcyjnych, pracowników fizycznych i umysłowych oraz likwidacji przerostów zatrudnienia, a to przez:

ustalenie norm zatrudnienia w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych,

ustalenie etatów pracowników umysłowych dla wszystkich bez wyjątku jednostek organizacyjnych,

redukcję zbędnego personelu przy uwzględnieniu możliwości przeniesienia pracowników z grup nieprodukcyjnych do produkcyjnych, z produkcji do robót inwestycyjnych lub do innych gałęzi gospodarki,

zakaz przyjmowania pracowników fizycznych ponad wynikające z zadań produkcyjnych normy zatrudnienia oraz pracowników umysłowych ponad ustalone etaty.

2) W zakresie gospodarki materiałowej drogą — szerszego niż dotychczas stosowania norm zużycia i zapasów we wszystkich gałęziach wytwórczości oraz zmniejszenia ilości odpadków i braków w produkcji,

zmniejszenia rozchodu energii elektrycznej, paliwa, środków pędnych, oliwy i smarów na jednostkę produkcji,

zaostrożenia kontroli przyjmowania i wydawania materiałów oraz zabezpieczenia ich przez odpowiednie przechowywanie przed niszczeniem i psuciem,

rozpowszechnienia na inne zakłady doświadczenia zakładów przodujących,

usprawnienia i uproszczenia systemu zaopatrzenia materiałowego przedsiębiorstw przez decentralizację zaopatrzenia,

zaostrożenia kontroli i warunków odbioru gotowej produkcji dla podniesienia jakości produkcji i likwidacji braków,

3) W zakresie wydajności pracy drogą —

wszechstronnego popierania inicjatywy i wynalazczości robotniczej, zabezpieczenia szybkiej realizacji wniosków racjonalizacyjnych i usprawnień produkcji,

przyśpieszenia likwidacji zbędnych strat, podniesienia dyscypliny pracy drogą walki ze spóźnieniami do pracy, nieusprawiedliwioną nieobecnością oraz płynnością siły roboczej,

ściśłego przestrzegania zbiorowych układów pracy,

ograniczenia nadmiernej ilości godzin nadliczbowych,

podniesienia wydajności pracy przez jak najszerze wprowadzenie technicznie uzasadnionych norm wydajności, rozszerzenie i pogłębienie socjalistycznego współzawodnictwa pracy, włączenie do współzawodnictwa zobowiązań w kierunku podniesienia dyscypliny pracy, w zakresie zmniejszenia ilości braków i odpadków oraz zwiększenia produkcji pierwszego gatunku, szerokie popularyzowanie wśród klasy robotniczej doświadczenia i metod przodowników pracy,

4) W zakresie organizacji przedsiębiorstw drogą — usprawnienia administracji przez opracowanie i wprowadzenie schematów organizacyjnych, ściśle określenie kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych i podziału czynności, uproszczenie procedury, uproszczenie i skomasowanie sprawozdawczości,

usprawnienia gospodarki finansowej przez należytą organizację rachunkowości, przestrzeganie terminowości bilansów, operatywne posługiwanie się planami finansowo-gospodarczymi, budżetami i buchalteryjno-bilansowym materiałem cyfrowym przy wydawaniu dyspozycji gospodarczych,

podniesienia znaczenia rozrachunku gospodarczego w działalności przedsiębiorstw, zakładów, a także poszczególnych oddziałów.

B) W ZAKRESIE INWESTYCJI —

drogą mechanizacji i automatyzacji robót, prefabrykacji znormalizowanych elementów,

ulepszenia organizacji dostaw i transportu materiałów i urządzeń, ulepszenia organizacji pracy oraz zapewnienia warunków wysokiej wydajności pracy,

oszczędności w zużyciu materiałów,

wykorzystania odpadków,

ustalenia konkretnych zadań dla poszczególnych inwestorów i kwoty oszczędności, jakie winni uzyskać na wykonywanych inwestycjach,

szczegółowego opracowania metod i środków zapewniających uzyskanie maksymalnych oszczędności przy sporządzaniu lub rewizji projektów, znale-

zienie najlepszego rozwiązania technicznego dla ich wykonania i jak najekonomiczniejszego wykonania robót,

rewizji projektów dla oparcia ich na właściwych normach i standartach,

szczegółowej kontroli kosztorysów użycia tańszych materiałów i zakupu tańszych urządzeń.

C) W ZAKRESIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I INSTYTUCJI SPOŁECZNYCH —

drogą redukcji zbędnych etatów osobowych z jednoczesnym podniesieniem wydajności pracy i jej racjonalizacji,

rewizji ilości obsad personalnych i kosztów instytucji pomocniczych (instytutów, rad, komisji, instytucji subwencjonowanych, pełnomocników),

rewizji udzielanych subwencji w ścisłym wykonaniu uchwały Rady Ministrów z dnia 29 września 1948 roku,

racjonalizacji gospodarki samochodowej, uproszczenia i potanienia czynności biurowych i kancelaryjnych oraz sprawozdawczości,

rewizji dotychczasowych norm wydatków budżetowych w celu ich zniżenia oraz opracowania norm dla tych dziedzin, w których normy takie nie zostały dotychczas ustalone.

III

1) Przygotowanie i zorganizowanie wykonania zadań oszczędnościowych zleca się:

Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — w zakresie gospodarki przedsiębiorstw i organizacji, a w szczególności inwestycji.

Ministrowi Skarbu — w zakresie administracji państwowej, instytucji kredytowych, ubezpieczeń społecznych, ubezpieczeń rzeczowych i osobowych oraz instytucji społecznych.

Preliminarz zadań oszczędnościowych w samorządzie będzie przedłożony przez Ministra Skarbu do zatwierdzenia Radzie Ministrów po uzgodnieniu z Radą Państwa.

2) W tym celu Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Minister Skarbu mają prawo:

1. powoływać komisje lub delegować swoich przedstawicieli do przedsiębiorstw i instytucji objętych zadaniami oszczędnościowymi w celu organizacji, nadzoru lub kontroli na miejscu wykonania tych zadań — w porozumieniu z zainteresowanymi władzami zwierzchnimi tych przedsiębiorstw i instytucji;

2. żądać pomocy od władz, urzędów, instytucji, przedsiębiorstw i organizacji, a w szczególności terminowego udzielania niezbędnych wyjaśnień, materiałów i informacji statystycznych;

3. korzystać z pomocy osób biegłych w danej dziedzinie gospodarki, techniki, lub organizacji pracy;

4. bezpośrednio komunikować się z władzami, urzędami, instytucjami, przedsiębiorstwami i organizacjami.

3) Wykonanie zadań oszczędnościowych powinno być zorganizowane w ten sposób, aby zadania te doprowadzone zostały do każdego zakładu pracy (fabryki, kopalni, budowy, biura, urzędu itp.) i aby były wynikiem świadomie przyjętych zobowiązań kierownictwa i załogi zakładu, ujętych w konkretne cyfry i terminy. Zadania te winny być włączone jako istotna część składowa do planów rzeczowych i finansowych.

4) Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów uchwali system nagród dla osób, które wyróżnią się w organizacji i wykonaniu zadań oszczędnościowych wyjątkowo skuteczną pracą. Nagrody będą wypłacane z sum zaoszczędzonych.

IV

Przyjmuje się następujący tryb przygotowania do wprowadzenia planowego systemu oszczędzania i ustalenia zadań oszczędnościowych na rok 1949.

1. W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORSTW USPOŁECZNIONYCH:

do dnia 26.II.1949 r.:

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustali szczegółowe wytyczne oszczędnościowe, dostosowane do właściwości poszczególnych gałęzi gospodarki uspołecznionej.

do dnia 15.III.1949 r.:

Na podstawie powyższych wytycznych wszystkie resorty i centralne zarządy opracują zadania oszczędnościowe dla poszczególnych przedsiębiorstw i zakładów. Zadania te powinny być oparte na materiałach zebranych bezpośrednio od przedsiębiorstw i zakładów — omówionych na naradach wytwórczych i konferencjach aktywu i skontrolowanych centralnie.

Plany zadań oszczędnościowych będą w terminie do dnia 15.III.1949 roku przedstawione do zatwierdzenia Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. W ZAKRESIE INWESTYCJI:

do dnia 26.II.1949 r.:

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustali szczegółowe wytyczne oszczędnościowe.

do dnia 15.III.1949 r.:

wszystkie resorty złożą sprawozdania o zadaniami oszczędnościowych ustalonych na podstawie tych wytycznych, o wydanych zarządzeniach i uzyskanych wstępnych wynikach.

do dnia 1.V.1949 r.:

bezpośredni inwestorzy wskażą właściwym oddziałom banków finansujących, z jakich tytułów inwestycyjnych i w jakiej wysokości należy dokonać zmniejszenia kredytu ze względu na zadania oszczędnościowe.

3. W ZAKRESIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ: do dnia 26.II.1949 r.:

Minister Skarbu ustali szczegółowe wytyczne dla resortów.

do dnia 15.III.1949 r.:

Resorty zorganizują wykonanie zadań oszczędnościowych na podstawie tych wytycznych i zgłoszą wnioski oszczędnościowe zgodnie z wytycznymi.

Uwaga: Powyższy tryb i terminy odnoszą się analogicznie do zakresu bankowości, ubezpieczeń rzeczowych, ubezpieczeń i organizacji społecznych.

4. POSTANOWIENIA OGÓLNE

do dnia 1.IV.1949 r.:

Minister Skarbu opracuje i przedłoży Radzie Ministrów do zatwierdzenia zbiorczy preliminarz zadań oszczędnościowych na rok 1949. Preliminarz ten obejmie oszczędności w przedsiębiorstwach społecznych, w inwestycjach oraz w administracji publicznej i organizacjach społecznych. W preliminarzu ten włączony będzie także preliminarz zadań oszczędnościowych związków samorządu terytorial-

nego, zestawiony przez Kancelarię Rady Państwa w wyniku wszczętych już prac oszczędnościowych w administracji i gospodarce samorządowej.

5. Minister Skarbu składa Komitetowi Ekonomicznemu Rady Ministrów kwartalne sprawozdania o finansowych wynikach wykonania zadań oszczędnościowych.

6. Ogólny nadzór nad wykonaniem zadań oszczędnościowych sprawuje Przewodniczący Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów, przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego i Ministerstwo Skarbu.

7. Do czasu rozpoczęcia działalności przez Państwową Komisję Planowania Gospodarczego (art. 26 ustawy z dnia 10.II.1949 roku o zmianach organizacji władz naczelnych gospodarki narodowej) obowiązki i uprawnienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, przewidziane w uchwale niniejszej, przysługują w zakresie gospodarki przedsiębiorstw społecznych, Ministrowi Przemysłu i Handlu, a w zakresie inwestycji Prezesowi Centralnego Urzędu Planowania.

JAN HESSEL

Zadania gminnych i powiatowych rad narodowych w akcji podniesienia hodowli

W końcu stycznia 1948 r. Rząd Polski Ludowej powziął doniosłą uchwałę o podniesieniu hodowli trzody chlewnej i bydła oraz o usprawnieniu skupu żywca.

Zniszczenia okupacyjno wojenne w pogłowie bydła były w Polsce szczególnie duże.

Po wojnie została u nas mniej więcej trzecia część przedwojennej ilości sztuk bydła rogatego, mniej niż czwarta część trzody chlewnej. Ogromne straty ponieśliśmy w koniach, owcach, drobiu.

Jedną z dróg, prowadzącą chłopą do dobrobytu, jest zwiększenie pogłowia bydła i szybki rozwój hodowli w gospodarstwach chłopskich, a zwłaszcza małych i średniorolnych. Umożliwi to jednocześnie zaoptowanie robotników i ludność pracującą miast w mięso, tłuszcze i mleko. Wprawdzie o korzyściach płynących z hodowli chłopci sami wiedzą najlepiej, jednak dotychczas nie mieli oni warunków, sprzyjających hodowli. Doniosłe znaczenie uchwały Rządu polega właśnie na tym, że obecnie Rząd stwarza dla chłopów, zwłaszcza małych i średniorolnych, nadzwyczaj korzystne warunki dla rozwoju hodowli bydła i nierogacizny. Na czym one polegają?

Po pierwsze Rząd zapewnia chłopom wysokie dochody (opłacalność) z hodowli, bez czego niemożliwy jest szybki wzrost pogłowia.

Po drugie Rząd zapewnia zwiększenie ilości pasz i karmów bydła i nierogacizny i lepsze żywienie zwierząt, bez czego niemożliwy jest szybki wzrost produkcji mięsa i tłuszczu.

Po trzecie Rząd zapewnia podniesienie jakości zwierząt, ulepszenie sposobów hodowli i ochrony weterynaryjnej pogłowia.

W jaki sposób Rząd zapewnia zwiększenie dochodowości hodowli?

Przez wprowadzenie szerokiej kontraktacji zakupów trzody chlewnej.

Przez wprowadzenie korzystnych dla hodowców stałych, opłacalnych (rynkowych) cen na trzodę chlewną.

Przez premiowanie hodowców za terminowe dostawy żywca do spółdzielni.

Przez wielkie ulgi podatkowe dla chłopów — dostawców żywca.

Kontrakty na dostawę żywca, stałe ceny i premie dają hodowcom chłopom gwarancję, że hodowla im się opłaci. Podpisując kontrakt chłop zobowiązuje się wychować i dostarczyć w umówionym dniu sztukę (lub więcej) trzody chlewnej, mającą odpowiednią wagę. Spółdzielnia zobowiązuje się zapłacić za dostarczoną sztukę cenę rynkową.

Wiadomo jednak, że ceny rynkowe były zmorą dla hodowcy. Często bywało, że były one tak niskie, że chłopu nie opłacało się sprzedawać. Mało i średniorolny chłop był jednak w większości wypadków zmuszony sprzedać i dlatego na hodowli często tracił. Jego kosztem dorabiał się kupiec i spekulant, który taniał skupował od chłopów żywiec, a brał wysokie ceny za mięso w mieście, wyzyskując w ten sposób i chłopą na wsi i robotnika i pracownika umysłowe-

go w mięście. Aby uwolnić chłopa — hodowcę od ryzyka, że w dniu dostawy ceny na żywiec spadną i na sprzedaży straci, Rząd ustanowił stałe ceny b. korzystne dla chłopa, gdyż wynoszą one od 230 do 250 zł za kg najlepszego mięsa. Każdy chłop dziś już może obliczyć, ile dostanie za dostarczony przez siebie po kilku nawet miesiącach żywiec. Może więc spokojnie, bez ryzyka, chować trzodę chlewną.

Dla większego zachęcenia do hodowli Rząd wypłaca każdemu rolnikowi 1000 zł premii, za każdą zakontraktowaną sztukę, dostarczoną do Spółdzielni w oznaczonym w kontrakcie terminie.

Oprócz tego, przy podpisaniu kontraktu mała i średniorolni chłopi mogą otrzymać bezprocentową zaliczkę w pieniądzu lub w naturze (prosięta lub paszę) w wysokości 6.000 zł oraz pomoc w szczepionkach ochronnych, otrębach i innych paszach treściwych.

Rząd ustanowił wreszcie wielkie ulgi podatkowe dla wszystkich chłopów sprzedających Państwu żywiec.

Największa obniżka podatku gruntowego za dostarczony żywiec wynosi 50 proc. (obniżka o połowę) wymiaru podatku. Należy się ona gospodarstwom o przychodowości do 30 metrów (kwintali) żyta. W gospodarstwach największych kapitalistycznych (o przychodowości ponad 250 metrów) obniżka podatku wynosi 7 proc. wymiaru.

Za dostawę prosiat wagę ich liczy się podwójnie, a za posiadanie knura należy się taka obniżka podatku, jak za dostawę 100 kg żywca.

Chłopi hodowcy bydła rogatego również otrzymują obniżkę podatku gruntowego. Za każdą sztukę nowego przychówku w wieku co najmniej 6 miesięcy, jeżeli urodziła się po 1 października 1948 r. rolnik otrzymuje 500 zł obniżki podatku.

W jaki sposób Rząd zwiększy ilość pasz i innych karmów dla bydła niezbędnych dla zwiększenia hodowli i zwiększenia produkcji mięsa i tłuszczów?

Rząd wydatkuje olbrzymie sumy pieniądze na melioracje, na lepsze zagospodarowanie łąk i pastwisk, na rozszerzenie uprawy lucerny, łubinu, koniczyny i innych roślin pastewnych, na rozbudowę i budowę nowych suszarni pasz, silosów i zbiorników dla kiszenia i należytego przechowywania pasz.

Zostaną zbudowane i uruchomione w cukrowniach specjalne urządzenia dla suszenia wytlóków.

Spółdzielnie otrzymają i rozprowadzą między mała i średniorolnych chłopów większe ilości otrąb.

W jaki sposób Rząd ulepszy sposoby hodowli, ochronę weterynaryjną pogłowia?

Poprawę jakości zwierząt osiągnie się przez rozbudowę poradnictwa żywieniowego (instruktorzy, poradnie żywieniowe),

przez zorganizowanie kontroli mleczności bydła, przez rozbudowę sieci lecznic i przychodni weterynaryjnych, przez rozbudowę punktów i stacji rozplodowych (kopulacyjnych),

przez rozszerzenie zarodowej hodowli bydła i trzody chlewnej,

przez rozbudowę sieci mleczarni i zlewni spółdzielczych mleka.

Na te cele tj. na podniesienie hodowli w majątkach państwowych i w gospodarstwach chłopskich Rząd przeznacza olbrzymią sumę około 7 miliardów zł.

Razem z wydatkami na pokrycie ulg podatkowych i premii Rząd przeznaczył prawie 13 miliardów złotych.

Robotniczo-chłopski Rząd nie szczędzi więc ani pieniędzy ani pracy władz państwowych i gospodarczych, aby pomóc małorolnym i średniorolnym chłopom naszego kraju.

Jak widać plan Rządu podniesienia hodowli wymaga nie tylko olbrzymich wydatków pieniężnych, ale również ogromnej pracy organizacyjnej władz państwowych i gospodarczych.

Część tych zadań, część pracy, potrzebnej dla wykonania programu rządowego, spada na rady narodowe.

Jakie stąd wynikają zadania dla gminnych i powiatowych rad narodowych?

1. Prezydium gminnych rad narodowych winny natychmiast, o ile dotychczas tego nie uczyniły, zwołać specjalne posiedzenie plenarne G.R.N. Na posiedzeniu należy dokładnie omówić politykę Rządu w akcji hodowlanej. W szczególności należy zapoznać wszystkich radnych z korzyściami, jakie daje Rząd chłopom, zwłaszcza mała i średniorolnym, hodowcom trzody chlewnej i bydła rogatego.

Prezydium G.R.N. winny wspólnie z partiami politycznymi (PZPR oraz SL i PSL) opracować plan ogólnych zebrań gromadzkich, na których trzeba dokładnie wyjaśnić wszystkim gospodarzom zasady kontraktowania, skupu, ulg podatkowych i premii.

W planie tym należy dokładnie ustalić dzień i godzinę zebrania dla każdej gromady oddzielnie. Trzeba starać się, aby w zebraniach wzięły jak najliczniejszy udział kobiety.

Organizacją i obsługą zebrania powinien zająć się delegat gromady do gminnej rady narodowej.

Obowiązkiem społecznym każdego radnego GRN, w gromadach jest wpływanie w osobistych rozmowach na hodowców, aby terminowo dostawali żywiec, przekonywanie wahających się o korzyściach, jakie daje hodowcom Rząd. Należy tłumaczyć niejasne jeszcze sprawy i demaskować propagandę wroga klasowego usiłującego siać zamęt i nieufność chłopa do Rządu ze szkodą dla samych chłopów.

2. Dla dopilnowania dobrej organizacji spędów i rzetelnego, sprawiedliwego dla chłopów skupu i odbioru przez gminne spółdzielnie — żywca, prezydium G.R.N. winny wykorzystać przede wszystkim komisje kontroli społecznej gminnych rad narodowych.

Komisja kontroli społecznej powinna możliwie często być obecna w czasie skupu żywca na punkcie spędowym. Winna ona pilnować, aby na skupie rzetelnie ustalano klasę (gatunek) żywca, aby chłopom płacono na podstawie wagi, aby waga była uczciwa i aby cenniki były wywieszane na widocznych miejscach.

3. Gminna rada narodowa, w gminach oddalonych od placów jarmarcznych, winna zobowiązać wójta do wydzielenia miejsca możliwie najdogodniejszego dla wszystkich hodowców w gminie — pod punkt spędowy. Trzeba zobowiązać wójta, by pomógł gminnym spółdzielniom S.Chł. w urządzeniu tego punktu (ogrodzenie, wyrównanie placu, przewiezienie wagi itp).

Zadaniem G.R.N. i komisji kontroli społecznych jest dopilnowanie, aby chłopi otrzymali sprawiedliwie obliczone ulgi podatkowe, aby zarządy gmin przyznawały należne ulgi i obniżkę podatku tylko tym chłopom, którzy odstawiли żywiec zgodnie z normami. Zarządy gminne mają prawo przy tym obniżyć lub podwyższyć normę dostaw żywca poszczególnym gospodarstwom o 10 proc.

Wiadomo bowiem, że wśród rolników, którzy mają jednakowe co do wielkości gospodarstwa, jednakową nawet ziemię są jeszcze duże różnice majątkowe. Jeden ma dużą rocznie, a inny nie ma wielkiej rodziny. Jeden był zniszczony i jeszcze niezupełnie odbudował się, lub też nie wypłacił się jeszcze z długów, jakie zaciągnął na odbudowę — a innego wojna nie ruszyła.

Takim gospodarzom mało i średniorolnym, którym jeszcze jest szczególnie ciężko, zarządy gminne mogą i powinny przyznawać dodatkowe ulgi wynoszące do 10 proc. normy dostawy.

W ten sposób gospodarz np. z woj. rzeszowskiego, mający gospodarstwo o przychodowości do 30 metrów żyta, aby otrzymać obniżkę podatku grunt. o 50 proc. będzie mógł wyhodować i sprzedać Państwu (spółdzielni) nie 70 kg żywca jaką przewiduje jego norma, lecz np. tylko 63 kg. Naodwrot rolnicy szczególnie zamożni będą musieli dostarczyć o 10 proc. więcej żywca, niż przewiduje norma, — jeżeli zechcą otrzymać zniżkę podatku.

Ogólna jednak ilość żywca jaką miałyby dać gmina nie może być zmieniona.

Komisje kontroli społecznej gminnych rad narodowych winny szczegółowo omówić i stale kontrolować księgi biercze zarządu gminnego czy wymiar dostaw i należne ulgi zostały przyznane każdemu gospodarzowi. Należy dopilnować by ulgi w podatku były natychmiast przyznawane, by chłopi od razu odczuli obniżkę podatku.

GRN winny przez komisje kontroli społecznej skontrolować komu spółdzielnia przydzieliła paszę, zaliczki pieniężne, prosięta itp. Trzeba dopilnować, by pomoc tę otrzymali przede wszystkim zakontraktowani hodowcy spośród mało i średniorolnych, pozabawionych i najbardziej potrzebujących paszy chłopów.

Jest to — obok kontroli pracy zarządów gminnych przy przyznawaniu obniżek podatkowych — najważniejsze zadanie G.R.N. i komisji kontroli społecznej. Paszy, a szczególnie prosiąt nie mamy obecnie za wiele. Rząd czyni i tak olbrzymi wysiłek, aby uzyskać dostateczne ilości wysokowartościowych karmów, prosiąt itp. W tym celu zakupuje się nawet za granicą i sprowadza pewne ilości bydła zarodowego, pasz i innych artykułów hodowlanych.

Dlatego jest rzeczą b. ważną dopilnować, aby wysiłek Rządu poszedł na korzyść mało i średniorolnych, dla których pomoc rządowa jest przeznaczona.

Nadzwyczaj wreszcie ważną rzeczą dla szybkiego rozwoju hodowli jest opieka weterynaryjna dla bydła i trzody chlewnej.

Od 1 marca Min. Rolnictwa i Reform Rolnych rozpoczyna szkolenie w powiatach około 15.000 przodowników weterynaryjnych. Oznacza to, że w tym roku co druga gromada będzie miała przodownika weterynaryjnego. Przodownicy weterynaryjni na wsi — to olbrzymia pomoc w hodowli bydła. Rok rocznie z braku dostatecznej ilości pracowników weterynaryjnych — choroby (pomory) — czyniły straszne spustoszenia w pogłowie.

W 1948 r. pomór na trzodę chlewną był szczególnie dotkliwy.

Wyszkolenie 15.000 przodowników weterynaryjnych w tym roku i dalsze szkolenie w następnych latach zabezpieczy hodowlę od niebezpieczeństw masowego pomoru i uwolni hodowców od ryzyka i strat majątkowych.

Gminne rady narodowe, wyznaczające na wniosek wójta i w porozumieniu z gminnym zarządem Zw. S. Chł. kandydatów na przodowników weterynaryjnych, których będzie się szkolić w powiecie, powinny b. sumiennie i starannie wybrać ich spośród mało i średniorolnych chłopów, uczciwych, politycznie świadomych, cieszących się zaufaniem w gromadzie, umiejących czytać i pisać.

Takie są najpilniejsze zadania gminnych rad narodowych w akcji hodowlanej. Poważne zadania ciążą również na powiatowych radach narodowych.

1. Powiatowe rady narodowe winny również zwołać specjalne posiedzenia plenarne dla dokładnego i wszechstronnego omówienia akcji hodowlanej i zadań rad narodowych w tej akcji, w szczególności. Prezydium PRN przygotowują i uzgodnią z G.R.N. plany prowadzenia zebrań gminnych rad narodowych poświęconych omówieniu akcji hodowlanej i zadań GRN w tej akcji.

2. PRN winny żądać systematycznego informowania od PZGS, o przebiegu kontraktacji, a od powiatowych spółdzielni zbytu zwierząt (pełnomocnika Centrali Mięsnej) — o stanie wykonania planów skupu i kontraktacji, aby móc w miarę potrzeby dopomóc nie wywiązującym się w tych akcjach gminom i gromadom.

3. PRN winny również żądać szczegółowych informacji od PZGS o stanie zaopatrzenia gminnej spółdzielni (w pasze, prosięta itp).

Trzeba, aby komisje kontroli społecznej przy PRN kontrolowały jak PZGS zaopatruje gminne spółdzielnie w materiały hodowlane.

4. Prezydium PRN winny żądać od powiatowych inspektorów samorządowych systematycznych sprawozdań o przebiegu kontroli pracy zarządów gminnych w wymiarze norm dostaw i stosowaniu obniżek i ulg podatkowych.

Mgr. MICHAŁ NOWAKOWSKI

Walka z alkoholizmem – jednym z zadań rad narodowych

Walka z alkoholizmem nie jest nowa. Oddawna trudzono się nad znalezieniem sposobów i środków do zwalczania tego niepokojącego zjawiska nie tylko u nas, lecz i w innych krajach.

Stworzono dość pokaźną literaturę poświęconą zagadnieniu alkoholizmu, ustawodawcy trudzili się nad ujęciem w pewne dyscypliny spożywania alkoholu, stosując surowe kary do tych, którzy wyłamywali się spod postanowień przepisów prawnych — niemniej jednak alkoholizm i walka z nim nie przestały być zagadnieniem aktualnym.

Taką podstawową u nas ustawą w zakresie ograniczenia spożycia alkoholu jest ustawa z 21 marca 1931 r. o ograniczeniach w sprzedaży, podawaniu i spożyciu napojów alkoholowych (Dz. U.R.P. poz. 423) wraz z późniejszymi zmianami i rozporządzeniami wykonawczymi.

Ustawa ta zawiera cały szereg ograniczeń; m.in. zawiera ona zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- a) na terenie zabudowań kolejowych, z wyjątkiem bufetów dworcowych i wagonów restauracyjnych.
- b) na obszarze koszar i obozów wojskowych z wyjątkiem kasyn,
- c) na całym obszarze zabudowań fabrycznych i przemysłowych, w pomieszczeniach straży ogniowej oraz w lokalach i miejscach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych, z wyjątkiem wypadków, gdy lokale te będą użyte za zezwoleniem władz do urządzania zabaw,
- d) w domach ludowych oraz pomieszczeniach i miejscach, gdzie odbywają się przetargi publiczne w czasie ich trwania,
- e) w miejscowościach lub rejonach, w których celem utrzymania porządku i spokoju publicznego Minister Spraw Wewnętrznych, lub upoważnione przez niego organy administracyjne, zakazą sprzedaży lub wyszynku napojów alkoholowych na czas wyborów do ciał ustawodawczych, do ciał samorządu terytorialnego, gospodarczego lub ubezpieczeń społecznych, poboru wojskowego lub mobilizacji, wprowadzenia sądów doraźnych, stanu wyjątkowego, tłumnych zebrań ludności, oraz w soboty i inne dni wypłat robotnikom od godz. 14-tej. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 czerwca 1933 r. (Dz. U.R.P. poz. 351) przekazało wykonanie zawartych w tym punkcie postanowień powiatowym władzom administracji ogólnej.
- f) w lokalach oddanych do użytku służby publicznej,
- g) w dni świąteczne, przy czym ograniczenie w tym przypadku obowiązuje od godz. 6 — 14-tej.

Ustawa z 1931 r. zawiera także szereg ograniczeń przy wydawaniu koncesji na wyszynk alkoholi. Art. 5 ustawy wylicza miejsca, między innymi szkoły, sądy, koszary, kościoły prawnie uznanych wyznań, zakłady zatrudniające więcej niż 50 robotników i inne — od których punkty sprzedaży detalicznej alkoholu z wyszynkiem winny być oddalone więcej niż 100 metrów.

Cytowana ustawa zakazuje także sprzedaży detalicznej oraz podawania do spożycia w lokalach i miejscach publicznych napojów, zawierających jakiegokolwiek ilości alkoholu:

- a) osobom do lat 21 i uczniom szkół niższych i średnich, bez względu na wiek,
- b) innym spożywcom wzamian za zboże lub inne wytwory gospodarstwa wiejskiego, albo na pokrycie zobowiązań lub za wykonaną pracę (art. 8).

Winni przekroczeń tych przepisów podlegają surowym karom pieniężnym lub aresztu.

Ponadto ustawa przewiduje surowe kary w stosunku do tych, którzy:

- a) w stanie nietrzeźwym wywołanym nadużyciem alkoholu, zachowaniem swoim dają powód do publicznego zgorszenia, oraz w stanie nietrzeźwym znajdują się w miejscu publicznym, bez względu na swoje zachowanie,
- b) doprowadzają innych do stanu nietrzeźwości, albo będącemu w takim stanie napoje alkoholowe wydają,
- c) w godzinach prawnie przepisanych przebywają w lokalu detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych z wyszynkiem, mimo że ich gospodarz lub przedstawiciel uprawnionej władzy wezwał do wyjścia.

Podlega karze również gospodarz lokalu, zezwalający na przebywanie w swym lokalu sprzedaży detalicznej napojów alkoholowych, gości po przepisanej prawnie godzinie.

Pamiętać należy, że postanowienia ustawy, dotyczące sprzedaży, podawania i spożycia napojów alkoholowych w lokalach i miejscach publicznych, mają zastosowanie także do sprzedaży, podawania i spożycia tych napojów w pomieszczeniach pomocniczych przeznaczonych do prowadzenia przedsiębiorstwa, jak również w pomieszczeniach bezpośrednio z nim połączonych.

Do orzekania o czynach przestępczych, przewidzianych w ustawie, powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Otóż, jak widzimy, już poprzez samą ustawę z 1931 r. przewija się cała gama przepisów, które mogą dać dodatnie wyniki gdy będą należycie szanowane i gdy powołane władze spełnią swoje obowiązki w zakresie: a) kontroli przedsiębiorstw trudniących się detaliczną sprzedażą alkoholu, b) ograniczeń sprzedaży alkoholu tam, gdzie tego wymagają miejscowe warunki, c) wymierzania surowych kar w stosunku do winnych naruszenia postanowień ustawowych.

Zadania powyższe — jak już wyżej wspomniano należą do władz administracji ogólnej i władz skarbowych jednakże niemniejszą wagę do zagadnienia walki z alkoholizmem i tępienia w tym przedmiocie nadużyć powinny przywiązywać terenowe rady narodowe, które z tytułu swoich szerokich uprawnień, mogą i powinny odegrać doniosłą rolę i wywołać poważne dodatnie wyniki na froncie walki z pijaństwem.

Rady narodowe na odcinku walki z alkoholizmem mogą spełnić poważne zadanie przez:

- a) podejmowanie działalności w kierunku ograniczeń sprzedaży alkoholu w zależności od warunków miejscowych i stopnia nasilenia alkoholizmu,
- b) uzgadnianie poglądów z władzami administracji ogólnej w zakresie polityki karno-administracyjnej,
- c) uaktywnienie działalności komisji kontroli,
- d) współdziałanie w wykrywaniu nadużyć na tle ustawy z 1931 r.
- e) współdziałanie z władzami skarbowymi na odcinku walki z ukrytą nielegalną produkcją „samogonu“
- f) powodowanie podejmowania akcji uświadamiającej we wszystkich zakładach, przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych i samorządowych,
- g) powodowanie stosowania surowych sankcji karnych w stosunku do pracowników służb publicznych oddających się pijaństwu.

Rady narodowe mają prawo i obowiązek podejmowania uchwał zalecających władzom administracji ogólnej i skarbowym ograniczanie sprzedaży detalicznej alkoholu w soboty lub inne dni wypłat, ograniczenia ilości punktów sprzedaży detalicznej alkoholu w danej miejscowości i cofnięcie koncesji właścicielom zakładów, naruszających postanowienia ustawowe.

Członkowie prezydiów rad lub ich komisje kontroli społecznej winny uczestniczyć w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, dokonywanej przez Milicję Obywatelską lub organa władz skarbowych, jak również w akcji wykrywania tajnych gorzelni.

Prezydium rad i komisje kontroli współdziałają na podstawie z góry uzgodnionych planów kontroli lub doraźnie, gdy zajdzie ku temu potrzeba. Przedmiotem szczególnego zainteresowania organów rad narodowych winny być miejsca detalicznej sprzedaży napojów alkoholowych, gdzie najczęściej się zdarza, że alkohol jest sprzedawany klientom w nadmiernych ilościach, lub

osobom w stanie nietrzeźwym, nieletnim uczniom, lub innym spożywcom również wzamian za wytwory gospodarstwa wiejskiego, ponadto sprzedaje się dość często samogon. W tego rodzaju przypadkach winny być przeprowadzone dochodzenia przede wszystkim przeciwko prowadzącemu zakład i dążyć należy do wyciągnięcia surowych konsekwencji karnych, zważywszy, iż zarówno koncesjonowane, jak i nie mające prawa sprzedaży alkoholu zakłady, są po największej części rozsadnikami alkoholizmu.

Niezależnie od współdziałania rad i ich komisji w kontrolach planowych rady narodowe powinny dbać o to, czy przypadkowo (poza planową kontrolą) stwierdzone przestępstwa alkoholowe są należycie ścigane.

Spotykamy się dość często z dużą pobłażliwością w stosunku do osobników nietrzeźwych. Zastosowanie surowych rygorów w stosunku do nich, ukróci zapędy niejednego do pijaństwa.

W stosunku do pracowników służb publicznych oddających się pijaństwu prezydium rad narodowych powinny dbać o to, by były o tym zawiadomione ich władze przełożone i wyciągane odpowiednie konsekwencje służbowe; w stosunku do uczniów szkół i nieletnich winny być zawiadamiane władze szkolne i opieka rodzicielska.

Prezydium rad, wykorzystując spostrzeżenia własne i komisji kontroli, występują do władz administracji ogólnej z sugestiami w zakresie polityki stosowania kar, zarówno w stosunku do sprzedających jak i spożywających alkohol.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi w gminach wiejskich i miast mniejszych z uwagi na łatwość obserwacji i kontroli życia niewielkiej zbiorowości ludzi wydaje się łatwiejsze i dlatego w tych miejscowościach przede wszystkim należałoby się spodziewać dodatnich wyników.

Akcja przeciwalkoholowa, niezależnie od ujawnienia przestępstw i ich karanie, winna biec drugim torem, a mianowicie uświadamiania społeczeństwa o zgubnych skutkach używania alkoholu.

DANUTA SOKOŁOWSKA

Kobiety w radach narodowych

Przewodnicząca Woj. R. N. w Poznaniu

Województwo poznańskie jest największym województwem w Polsce. Liczy 39 powiatów i 8 miast wydzielonych. Przewodniczącą Woj. R. N. tego największego województwa jest — od listopada ub. roku — ob. Wiktoria Hetmańska, pierwsza w Polsce kobieta, piastująca wysokie stanowisko Przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Teren swój zna, jak własny dom; tu się urodziła w rodzinie robotnika rolnego, tu do lat 17-stu poznawała stosunki wsi poznańskiej, aby potem poznać miasto i życie proletariatu — jako robotnica w Monopolu Tytoniowym. W 1945 roku objechała jako działaczka PPR wszystkie powiaty, organizując komitety partyjne. Nic też dziwnego, że troska o jak najściślejsze powiązanie z „szarym człowiekiem“ nadaje kierunek całej działalności Wojewódzkiej Rady, co ostatnio ujęto w organizacyjne formy w planie pracy na 1949 r.

— Od początku mej pracy w Wojew. Radzie Narodowej byłam w 7 powiatach i 6 gminach i wierzę, że można pogodzić pracę z wyjazdami w teren. Każdy radny musi raz w tygodniu wyjechać; kto nie jest w stanie tego wykonać, nie powinien być radnym — twierdzi ob. Hetmańska.

Realizując ten postulat podzielono całe województwo na 5 rejonów. Każdy z członków Prezydium Woj. R.N. zobowiązany jest odbyć lustrację każdego powiatu w rejonie przynajmniej raz na dwa miesiące i przepracować zagadnienia zawarte w planie pracy. Ważniejsze wydarzenia i uwagi radny umieszcza w krótkim sprawozdaniu. Po wykonaniu jednego cyklu inspekcji w okresie 2-miesięcznym każdy z członków prezydium Woj. R.N. poprowadzi na zakończenie odprawę rejonową z udziałem przewodniczących P.R.N. i M.R.N. (miast wydzielonych) sekretarzy i inspektorów rad narodo-

wych celem omówienia dostrzeżonych braków. Odprawy takie odbywać się będą w ostatnim tygodniu 2-go miesiąca działalności w rejonie. Wojewódzcy inspektorzy rad narodowych udający się w teren zgłoszą każdorazowo swój wyjazd u członka Prezydium Woj. R. N. będącego w tym czasie opiekunem danego rejonu, celem ew. współdziałania. Po upływie każdego okresu 2-miesięcznego członkowie Prezydium Woj. R.N. zamienią pomiędzy sobą opiekę nad poszczególnymi rejonami. Prócz tego członkowie Prezydium Woj. R. N. spełniać będą czynności opiekuńcze nad poszczególnymi komisjami.

Ob. Hetmańska jest zdania, że właśnie wyjazdy dostarczają bogatego materiału do pracy komisji. O tym, że społeczeństwo wiejskie interesuje się pracą rad i czytuje prasę świadczy następujący fakt: podczas pobytu w jednej z gmin ob. Hetmańska postanowiła obejrzeć gospodarstwo zamożnego chłopca. Uwagę jej zwróciła duża skrzynia przywieszona u sufitu wilgotnej stajni. Okazało się, że jest to posłanie 17-letniego Tadeusza Pigły, który 15 miesięcy pracował dla gospodarza za stare ubranie i płaszcz. Sypiał w okropnych warunkach, nie będąc zgłoszonym do Ubezpieczalni. Chłopak został umieszczony w internacie przy fabryce Cegielskiego i uczy się z zapałem. Ale sprawa ta ogłoszona w prasie odbiła się szerokim echem po wsiach i oto zaczęły napływać do Prezydium Woj. R.N. nieortograficznie i krzywo piśmienne listy, „które ciężko czytać“ — jak mówi ob. Hetmańska. „Kochamy Polskę, ale oni tak nas męczą“. — piszą 14-letnie i 16-letnie dzieci — podając nazwiska i adresy wyzyskiwaczy wiejskich. A reakcja twierdzi, że nie ma walki klasowej na wsi!

Ale nie tylko smutnych faktów dostarczają wizytacje gmin. Ob. Hetmańska twierdzi, że gdy jest bardzo

zmęczona, wyjeżdża w teren, aby zdobyć źródło nowej energii i wiary w ludzi.

Np. w gromadzie Goleściany (gm. Oborniki) odbywa się zebranie gromadzkiej komisji gospodarczej, gdzie jednym z punktów obrad jest elektryfikacja. Wartość szarwarku, — przy pomocy którego gromada przeprowadziła 2,3 klm wysokiego i 12 klm niskiego napięcia — wyraża się cyfrą 6 milionów złotych. Nieraz 12 ludzi dziennie pracowało przy kopaniu dołów, ustawianiu słupów, rozciąganiu drutów, furmanki zwoziły słupy z dworca kolejowego a żwir z odległego o 8 klm Tarnowa. Mieszkańcy gromady zaciągnęli co prawda dług w Państwowym Banku Rolnym (3.300.000 zł) ale opodatkowali się po 4.200 zł z 1 ha na zwrot długu. Teraz proszą o interwencję, aby ostatnia rata F.O.R.-u mogła zostać przeznaczona na dokończenie elektryfikacji gromady. Gromada liczy 100 gospodarstw w tym 40 parcelantów (tylko 3 gospodarstwa ponad 9 ha). Ale ugory uprawili w zeszłym roku zespołowo, dochód przeznaczając na odnowienie budynku starej szkoły, w której umieszczono świetlice i przedszkola.

Pobyt w takiej wsi rzeczywiście może służyć jako bodziec do dalszej pracy tym bardziej, że Przewodnicząca Woj. R.N. wie dobrze jak ta gromada żyła, a raczej węgowała w czasach sanacyjnych. Współpracownicy ob. Hetmańskiej mówią o niej krótko: energiczna kobieta i pracuje z zapałem. Ilość tego zapału w województwie poznańskim ostatnio powiększyła się o jeszcze jedną kobietę w samorządzie: w ubiegłym tygodniu burmistrzem miasta Kępna została obrana Kazimiera Dziwiskowa. Kobiety zaczynają w wielu dziedzinach kierować gospodarką społeczną, wnosząc w nią troskliwość i entuzjazm, wytrwałość i serce, a pogłębiając socjalistyczne poczucie odpowiedzialności i solidarności z masami „szarych ludzi“.

Dnia 25 lutego br. odbyło się 50-te posiedzenie plenarne Stołecznej Rady Narodowej - w którym wziął udział Szef Kancelarii Rady Państwa Minister Mijał. Na posiedzeniu tym złożono sprawozdania z działalności prezydium, plenum i komisji SRN oraz dzielnicowych rad narodowych. Omówienie tego posiedzenia ukaze się w następnym numerze „Rady Narodowej“.

Z e s t a

publicznych bibliotek powszechnych (zarejestrowanych do 25.XI.1948 r.
przez związki samorządowe, według prelimi

L. p.	Nazwa województwa wzgl. miasta wojew.	Ilość związków samorządowych							Ilość bibliotek samorządowych						
		Woj.	Pow.	M i a s t			Gmin wiejsk.	Razem	Woj.	Pow.	M i a s t			Gmin wiejsk.	Razem
				W-wa Łódź	Wydz.	Nie- wydz.					W-wa Łódź	Wydz.	Nie- wydz.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Białostockie	1	12	—	1	30	131	175	—	11	—	1	5	1	18
2	Gdańskie	1	11	—	5	19	111	147	—	11	—	5	6	3	25
3	Kieleckie	1	11	—	4	25	211	252	1	11	—	4	22	187	225
4	Krakowskie	1	15	—	5	38	188	247	1	15	—	5	24	63	108
5	Lubelskie	1	15	—	3	24	237	280	—	15	—	3	15	45	78
6	Łódź	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1
7	Łódzkie	1	14	—	4	34	231	284	—	14	—	4	20	53	91
8	Olsztyńskie	1	17	—	1	29	142	190	—	17	—	1	6	2	26
9	Pomorskie	1	18	—	5	47	187	258	—	18	—	5	14	28	65
10	Poznańskie	1	40	—	7	122	327	497	—	39	—	5	45	72	161
11	Rzeszowskie	1	17	—	2	37	164	221	—	17	—	2	13	12	44
12	Szczecińskie	1	24	—	2	69	227	323	1	24	—	2	34	6	67
13	Śląskie	1	22	—	14	43	291	371	—	22	—	14	13	33	82
14	Warszawa	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1
15	Warszawskie	1	21	—	3	44	271	340	1	21	—	3	15	43	83
16	Wrocławskie	1	33	—	6	76	271	387	1	33	—	6	21	18	79
O g ó ł e m		14	270	2	62	637	2989	3974	5	268	2	60	253	566	1-154

OBJASNIENIA: ad p. 3 — 8 dane w/g wydawnictwa „Gospodarka finansowa związków samorządu
ad p. 10 — 21 dane z Naczelnej Dyrekcji Bibliotek według materiałów rejestracji bi
z 1949 r., „Rady Narodowej“ dane o bibliotekach woj. szczecińskiego
ad p. 23 — 27 dane — na podstawie materiałów nadesłanych do Kancelarii Rady Pań

^{*)} por. artykuł. J. Kraczkiewicz i M. Chylińska — Rozwój bibliotek samorządowych 1945 — 1948 r. „Rada Narodowa”

w i e n i e *)

Stan na dzień 1.I.48 r.) i sumy preliminowanych na akcję biblioteczną narazy budżetów zwyczajnych na r. 1948.

Ilość punktów bibliecznych						Sumy preliminowane przez zw. sam. (w tysiącach)					
Pow.	M i a s t			Gmin wiejsk.	Razem	Wojew.	Pow.	M i a s t		Miast niewydz. i gmin wiejskich	Razem
	W wa Łódź	Wydz.	Nie- wydz.					W wa Łódź	Wydziel.		
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
120	-	-	-	-	120	1 516	9.275	-	2.229	4.388	17.408
100	-	6	-	-	106	579	8.583	-	18.387	2.081	29.630
356	-	1	1	201	559	6.000	15.567	-	11.390	27.069	60.026
366	-	9	2	24	401	2.000	16.406	-	7.056	9.795	35.256
515	-	12	-	-	527	1.500	12.934	-	3.906	7.172	25.512
-	-	-	-	-	-	-	-	17.390	-	-	17.390
240	-	-	-	31	271	6 700	9.234	-	1 989	8.820	26.743
70	-	-	-	-	70	916	15.134	-	1 003	4.296	21 349
268	-	6	-	-	274	2 000	12 557	-	9.930	7.232	31.719
602	-	7	1	115	725	5.000	26 758	-	11.804	20.326	63 888
124	-	11	5	7	147	5.000	11.477	-	1.020	4 140	21.637
232	-	4	20	-	256	6 900	16.715	-	6.275	9.386	39.276
414	-	3	-	6	423	5 500	17.477	-	20.609	8.355	51.941
-	36	-	-	-	36	-	-	47.117	-	-	47.117
291	-	-	1	5	297	3.500	23.265	-	2.585	14.788	44 138
348	-	-	2	-	350	3 000	25 481	-	11.932	12 877	53 200
4046	36	59	32	389	4562	50.111	220 863	64 507	110 115	140.725	586 321

terytorialnego w świetle budżetów na r. 1949' W-wa 1948 r. Kancelaria Rady Państwa
bliotek nadesłanych do dnia 25 XI 1948 r. Dane częściowo niekompletne, por. np. na str. 62 Nr 1 - 2
uzyskane na podstawie sprawozdań rad narodowych.

stwa przez prezydów wojewódzkich, powiatowych i miejskich rad narodowych.

Z życia samorządu

KOBIETA PRZEWODNICZĄCA G.R.N.

Przewodniczącą Gminnej Rady Narodowej w Łowkowicach pow. Kluczbork została kobieta — ob. Palmińska Irena. Ob. Palmińska jest prezeską Koła Gospodyń Wiejskich i czynną działaczką na terenie gminy. G.R.N. w Łowkowicach posiada obecnie w swym gronie 3 kobiety.

BIBLIOTEKI GMINNE W WOJ. ŚLĄSKO-DĄBROWSKIM

Woj. śląsko-dąbrowskie otrzymało 193 biblioteki gminne. Wszystkie te biblioteki uruchomiono w grudniu 1948 r. Łącznie z istniejącymi już bibliotekami województwo ma 230 bibliotek gminnych na 283 gminy.

Terenowe rady narodowe otrzymały od Woj. Rady Narodowej polecenie natychmiastowego organizowania punktów bibliotecznych. Punkty te mają być utworzone we wszystkich obwodach szkolnych, których jest w województwie 1802 (w tym 1478 na wsiach). Obowiązkiem gmin jest dostarczanie lokali i wytypowanie kierowników punktów bibliotecznych.

Każdy powiat w woj. śląsko-dąbrowskim posiada już swoją bibliotekę.

Woj. Rada Narodowa zatwierdziła projekt Prezydium w sprawie utworzenia wojewódzkiej biblioteki powszechnej, upoważniając jednocześnie Prezydium do wykonania tej uchwały oraz do wydatkowania na ten cel kredytów przewidzianych w budżecie WZS na r. 1948 i 1949 w Dz. VI i VII.

M.R.N. W USTCE W TROSCE O ŚWIAT PRACY

Ustce, jako miejscowości uzdrowiskowo-letniskowej, łatwiej gospodarować niż innym miastom. Dochód przynosi taksa klimatyczna, plaża miejska i kąpielisko lecznicze. Miasto gospodaruje ekonomicznie, i tak na wydatki administracyjne wyasygnowano tylko 11%, na 1.400.000 dochodu 200 tysięcy przeznaczono na remont domów robotniczych, w szczególności otoczeni są dbałością przodownicy pracy.

MRN ze szczególnym zadowoleniem przyjęła projekt reorganizacji wczasów, bo poza miesiącami letni-

mi urządzenia kuracyjne nie były wykorzystywane.

SKANDAWA NIE CHCE UTONAĆ W BŁOCIE

Gmina Skandawa jest gminą graniczną najdalej wysuniętą na północ w woj. olsztyńskim. Gmina posiada 2.300 mieszkańców, cztery szkoły czteroklasowe i jedną w Zelginach siedmioklasową. Biblioteka gminna liczy 200 tomów. W Lwowcu odbywają się kursy wieczorowe dla młodzieży, na które uczęszcza 40 osób. Ale rada gminna ma poważne troski, mianowicie elektryfikację i meliorację.

Sprawa elektryfikacji leży na sercu wszystkim mieszkańcom gminy; dlatego też na wniosek Gminnej Rady już w marcu 1948 zebrali między sobą 5.000 złotych i przekazali je Elektrowni Okręgowej na zrobienie kosztorysu. Od marca władze gminne kosztorysu nie otrzymały.

Najważniejszą jednak troską jest melioracja. Grunty gminy są zdrenowane, ale dreny były odprowadzane do rzeki Guber, która w pasie granicznym nie jest oczyszczana, dreny pozalegały, dopływy stoją, rzeka w wielu miejscach się cofa, tworzą się jeziora, 5 ha łąki stoi już pod wodą, do gromady Lwowiec można się dostać tylko okrężną drogą, ponieważ stu metrowe odcinki szosy są zalane w dwóch miejscach. Trzeba pomóc gminie, która umie i chce żyć a nie chce zatonać w błocie.

WSPÓLPRACA DOLNOŚLĄSKIEJ WOJ. R.N. Z TERENOWYMI RADAMI NARODOWYMI

Dolnośląska Woj. R. N. w ostatnim miesiącu 1948 roku omówiła wyniki pracy za rok ubiegły i zaprojektowała plan pracy na rok 1949.

Uświadamiając sobie — a jednocześnie usuwając zauważone braki (brak łączności z partiami politycznymi) z organami administracji państwowej, niewłaściwy skład socjalny, brak kontroli organów wykonawczych rad narodowych) — Prezydium D. Woj. R. N. przedstawiło do zatwierdzenia na plenarnym posiedzeniu szeroki plan pracy.

A. W celu powiązania z najszerzymi masami pracującymi miast i wsi — rady narodowe wszystkich

szczebli będą przynajmniej raz w roku składać publiczne sprawozdania ze swej działalności na wielkich zebraniach społeczeństwa. Przedstawiciele rad niższych w wyższych hierarchicznie radach winni swoje rady zaznajamiać z działalnością rad wyższych, a rady wyższe z działalnością własnej rady. To samo dotyczy przedstawicieli gromad w gminnych radach narodowych. Drugą formą realizacji tego postulatu będzie rozpatrywanie wszelkich spraw dotyczących interesów mas pracujących w obecności i po wysłuchaniu przedstawicieli związków zawodowych i Zw. Sam. Chłopskiej.

B. Aby usunąć brak powiązania z pracą innych organów administracji państwowej — rady narodowe organizować będą kwartalne konferencje z przedstawicielami tych organów, wykorzystując przy tym ich czynnik fachowy dla własnej pracy.

C. Kontrola i opieka nad podległymi radami narodowymi zostanie zrealizowana drogą podziału terenu województwa na rejony, oddane w opiekę poszczególnym członkom Prezydium Woj. R. N., których obowiązkiem będzie przynajmniej dwa razy w roku skontrolować kierunek pracy podległej rady narodowej. Tak samo komisje Woj. R. N. będą kontrolować komisje powiatowych rad narodowych a te — gminne komisje rad narodowych.

D. Planowanie i wykonanie prac będzie się zamykało w okresach trzymiesięcznych — w pierwszym miesiącu każdego kwartału prezydium i komisje złożą na plenarnych posiedzeniach sprawozdania z wykonania prac za kwartał ubiegły.

JAK BĘDZIE WYGLĄDAŁA REALIZACJA UCHWAŁ GMINNYCH W POW. KOZIENICKIM

Gminne rady narodowe powiatu kozienickiego powzięły szereg uchwał dla uczczenia Zjednoczenia Partii Robotniczych. Uchwały te obejmują m. in. takie zadania jak ściąganie zaległych podatków w 100%, przeprowadzenie do dnia 1 maja 400 m drogi bitej w Janowcu, zlikwidowanie analfabetyzmu na terenie gminy Bobrowniki, wybudowanie sposobem

szarwarkowym 400 m. drogi bitej do stacji Grabów, wybudowanie sposobem szarwarkowym 250 m. bruku na drodze gminnej Góra Puławska—Bronowice, wybudowanie mostu drewnianego na drodze Wójtostwo-Przewóz, zadrzewienie dróg trakto- wych na terenie gminy Mariampol, radiofonizowanie gminy Suskowola, zbudowanie do 1 maja przedszkola w Magnuszewie. Wymieniliśmy tylko część uchwał niektórych gmin. Czekamy na wiadomości o ich zrealizowaniu. Wiadomości te chętnie podamy na łamach „Rady Narodowej“.

SIĘĆ BIBLIOTECZNA W WOJ. LUBELSKIM

W maju 1948 r. Wojewódzka Lubelska Rada Narodowa opracowała trzyletni plan rozbudowy bibliotek gminnych, w oparciu o materiały opracowane przez gminne rady narodowe.

Urząd Wojewódzki zwołał specjalną konferencję w celu przedyskutowania możliwości realizacji tego planu. Podstawę finansową stworzyła akcja Rady Państwa, zapowiadająca przydzielenie dla województwa lubelskiego 110 bibliotek gminnych. 41 gmin posiadało już zorganizowane w bardzo skromnych rozmiarach biblioteczki. Rady terenowe przygo-

towały warunki materialne: 56 bibliotek ulokowano w budynkach gminnych, 22 w budynkach szkolnych, 33 w innych pomieszczeniach (Domy Ludowe, spółdzielnie, nawet wynajęto pokoje w mieszkaniach prywatnych)

Przeszkolono 114 osób na trzech sześciodniowych kursach, pracownicy bibliotek gminnych ukończyli kurs dwutygodniowy. Rady terenowe zwracały uwagę na dobór ludzi o właściwym nastawieniu ideologicznym. Propagandę upowszechnienia książki poprzez prasę przeprowadzono w 66 artykułach i notatkach

W rezultacie zjednoczonych wysiłków osiągnięto 100% planowej sieci w bibliotekach powiatowych (14) i miejskich (24), 61% w bibliotekach gminnych — co stanowi razem 170 bibliotek i 1520 punktów bibliotecznych, zawierających 285 tysięcy tomów.

A w 1945 roku — było tylko 7.000 tomów.

RADNI ZRZEKAJĄ SIĘ DIET

W Wągrowcu (woj. poznańskie) na posiedzeniu P.R.N. radni zrezygnowali z pobierania diet, wychodząc z założenia, że praca ich ma charakter społeczny i honorowy. Podobny fakt miał miejsce w

Skrzanach (pow. gostyniński), gdzie radni G.R.N. przekazali należne im za rok 1948 diety — w wysokości 140.000 złotych — na wybudowanie drogi w jednej z gromad. Radni wzywają jednocześnie inne rady narodowe z terenu powiatu do podjęcia podobnych uchwał.

KILKA WIADOMOŚCI Z WOJ. KRAKOWSKIEGO

Spółeczna komisja kontroli cen w Krakowie przeprowadziła w IV kwartale 1948 r. 31 akcji kontrolnych przy współudziale 1343 kontrolerów w 6413 punktach sprzedaży.

Wojewódzka Rada Narodowa w Krakowie przejawiała dość dużą aktywność na odcinku oświatowym. W szczególności w oparciu o komisję oświatową Wojewódzkiej Rady Narodowej zorganizowano 569 kursów dla 13770 analfabetów.

Inspektor przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Chrzanowie dokonał w IV kwartale 29 inspekcji terenowych rad narodowych w powiecie, ale... inspektor przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Wadowicach w tymże czasokresie inspekcjonował zaledwie 3 gminne rady narodowe na ogólną liczbę 18 gmin.

Z doświadczeń działacza terenowego

Drogi samorządowe

Wiadomo, że drogi w naszym kraju, szczególnie drogi samorządowe, w obecnym zwłaszcza okresie powojennym, są przeważnie w stanie fatalnym. Należy więc dążyć do dużych starań i użyć wszelkich dostępnych środków, aby stan tych dróg poprawić.

Sądzę, że kolegom fachowcom i zainteresowanym czynnikom samorządowym przydać się mogą uwagi na temat organizacji robót drogowych, oparte na moim wieloletnim doświadczeniu i poparte wynikami robót prowadzonych na drogach w powiecie łowickim.

Mam na myśli głównie budowę dróg gminnych, bądź też utwardnianie ich nawierzchni. Zdaję sobie sprawę z tego, że nie wszędzie będzie to robione jednakowo, że sposoby ulepszania dróg, będą zależne od warunków lokalnych.

Naprzykład (w pow. łowickim utwardnia się drogi przez:

- 1) budowę nawierzchni bitej z kamieni (szosy) ,
- 2) brukowanie,

- 3) budowę nawierzchni bitej na podłożu stabilizowanym ze żwiru zmieszanego z gliną i cementem; sposób ten zaoszczędza 50% kamieni potrzebnych do normalnej budowy drogi,
- 4) żwirowanie dróg gruntowych,
- 5) utwardnianie drogi leszem (żużel z parowozów),
- 6) okopanie drogi rowami i wyrównanie nawierzchni,
- 7) nawożenie dróg piaszczystych gliną, a gliniastych piaskiem,
- 8) wykonywanie jezdni betonowych z kwadratowych „Trylinek“.

Od strony organizacyjnej zagadnieniem dróg gminnych powinna się zająć gminna komisja drogowa. Teren gminy należy podzielić na tyle rejonów drogowych ilu jest członków komisji drogowej i nad każdym rejonem drogowym oddać nadzór jednemu członkowi gminnej komisji drogowej. Czuwa on nad wykonaniem planu budowy i remontu dróg gminnych, nad wykonaniem świadczeń w naturze, nad odbiorem robót i dostawianiem materiałów. Poza tym każda gmina powinna mieć facho-

wego nadzorcę dróg i mostów. Jeśli gmina jest mniejsza to jeden nadzorca może obejmować dwie gminy i wtedy nadzorcę opłacają dwie gminy.

W powiecie łowickim nadzorców gminnych opłaca Wydział Powiatowy. Ma to tę dobrą stronę, że ci nadzorcy, podlegając bezpośrednio Powiatowemu Zarządowi Drogowemu, z jego ramienia są jednocześnie kontrolerami wykonywanych robót i czuwają nad prawidłowym zużyciem zasiłku Wydziału Powiatowego, zaś gmina pieniądze, jakie ma w budżecie, wydaje na efektywne roboty, a nie na wydatki personalne, zbytnio obciążające budżet.

Nadzorca kieruje robotami drogowymi, sporządza wykazy odbytych świadczeń w naturze, wydaje kwity z wykonanych robót i składa sprawozdania gminie.

Podczas nasilenia robót drogowych, które w pow. łowickim w 1947 r. odbywały się w 147 miejscach, a w 1948 r. w 162 miejscach, jeden nadzorca nie mógłby prowadzić wszystkich robót, których na terenie jednej gminy, w czasie wolnym od robót rolnych, może być kilka lub kilkanaście.

Wtedy do pomocy drogomistrzowi trzeba dodać sezonowych dozorców, którzy doglądają jednej lub dwóch blisko siebie prowadzonych robót. Są to doświadczeni robotnicy z miejscowej ludności wiejskiej lub robotnicy Powiatowego Zarządu Drogowego.

Dla tych dozorców Powiatowe Zarządy Drogowe urządzają co wiosnę kursy drogowe.

Szczególnie ważną rzeczą jest należyte zorganizowanie i wykorzystanie szarwarku przy robotach drogowych.

Ile można zrobić na drogach przez racjonalne użycie świadczeń w naturze, niech posłuży przykład pow. łowickiego.

Powiat łowicki leżący na szlaku głównych dróg państwowych w kierunku na Łódź i Poznań, zajmuje kluczowe położenie w drogowej komunikacji państwowej.

Powiat ten przecięty jest rzeką Bzurą z dopływami t. j. Rawką, Skierniewką, Słudwią, Przysową Mrogą.

Dopływy te mają z kolei szereg mniejszych dopływów, co w całości stanowi gęstą sieć wodną, przeważnie o niskich brzegach i szerokich rozlewiskach.

Ze względu na to budowa dróg w pow. łowickim jest dosyć trudna i kosztowna, gdyż wymienione rzeki tworzą szerokie doliny, których przekraczanie zmusza samorząd do budowy kosztownych nasypów i mostów.

Środki pieniężne samorządu powiatowego przeważnie są zużywane na konserwację już istniejących dróg, zaś na budowę nowych pozostaje tak mało, że o większych inwestycjach drogowych tylko za pieniądze nie może być mowy.

Aby umożliwić budowę nowych dróg w powiecie łowickim, stosuje się w bardzo szerokim zakresie świadczenia w naturze.

W tym celu samorząd powiatowy i gminny co roku uchwała i wymierza świadczenia w naturze, które przeciętnie wynoszą: 5 dni pieszych i 1 podwoda parokonna z 6-ciu hektarów.

Jednak te podstawowe normy bardzo często dobrowolnie są przekraczane, o ile droga jest budowana we wsi, która tej drogi pragnęła. Naprzykład mała wieś Guźnia wybudowała sama bez pomocy innych wsi km. drogi o 5 mtr. szerokości w przeciągu 6-ciu tygodni, zwożąc cały kamień z odległej o 11 km stacji kolejowej.

Tak samo wieś Bocheń w r. b. wybudowała o własnych siłach 2 klm drogi.

W jednym roku gminy Jezioroko i Lubianków wybudowały po 6 klm dróg bitych, a gmina Łyszkowice 3 klm., w tym 0,230 klm. kostki.

Znaczny wkład wsi łowickiej w dzieło budowy własnych dróg ilustruje fakt, wybudowania od 1921 roku 380 klm. nowych dróg przy wybitnym zastosowaniu świadczeń w naturze.

Ten pęd do budowy dróg i dobrowolnie zwiększone świadczenia na rzecz budowy dróg w pow. łowickim zostały spowodowane budowaniem dróg jednocześnie w wielu miejscach w powiecie, przez co każda wieś lub parę wsi buduje drogę na swoim terenie dla siebie.

Ma to wielkie znaczenie psychologiczne, gdyż wtedy oprócz świadczeń ustawowych, wsie dobrowolnie się opodatkowują i wpłacają do Powiatowego Zarządu Drogowego gotówkę na kupno kamieni.

Naturalnie, aby pobudzić wsie i gminy do takich wpłat, Powiatowy Zarząd Drogowy dokłada tytułem premii od 50% do 100% wpłaty i za całość zakupuje na daną budowę kamień.

W roku 1947 samych budow dróg bitych prowadzono w 45, a w 1948 r. w 42 miejscach.

Można tu się spotkać z zarzutem, że rozdrabniając w ten sposób budowę dróg, tworzy się małe odcinki dróg bitych nie powiązanych ze sobą.

Otóż tak nie jest. — Dla całego powiatu jest zaprojektowany plan budowy dróg i poszczególne budowy odbywają się na tej podstawie, a po 2-ch lub 3-ach latach następuje całkowite połączenie większych ciągów drogowych.

Np. odcinek drogi Bełchów-Łyszkowice wynoszącej 11 klm długości był budowany w 3-ch miejscach a w r. b. nastąpi już całkowite połączenie.

W roku 1947 i 1948 w powiecie łowickim wykonano następujące roboty drogowo-mostowe:

1) Wybudowano nowych dróg powiatowych	4,100 km
2) Wybudowano nowych dróg gminnych	4,059 km
<u>Razem nowych dróg 46,159 km</u>	

3) Wykonano smołowania dróg	7,874 km
4) Wybudowano nawierzchni klinkierowej	1,092 km
5) Wykonano renowacji dróg (pogrubienia)	21,743 km
6) Wykonano drobnego remontu walcem parowym	12,590 km
7) Wykonano dróg żwirowych i żuźlowych	10,200 km

Ogółem wybudowano, przebudowano i wykonano walcem 99,688 km

8) Okopano dróg gruntowych rowami i wyrównano	115,000 km
9) Wybudowano nowych mostów i przepustów 108 szt. o dług.	153,00 mb
10) Wyremontowano mostów i przepustów 30 szt. o dług.	609,63 mb
11) Zasadzono drzew i sadzonek przydrożnych	3.200 szt.

Roboty drogowe samorządowe wykonano w 1947 r. w 256%, zaś w 1948 r. w 153%.

Na roboty powyższe zużyto w okrągłych cyfrach 38.000 mtr³ kamieni, 40.000 mtr³ piasku i żwiru, oraz wykonano 130.000 mtr³ robót ziemnych.

Z poza powiatu sprowadzono 12.000 m³ kamieni i kostki, zaś 26.000 mtr³ dała wieś bądź dobrowolnie, bądź w ramach świadczeń w naturze lub zakupiono na miejscu. Aby zdać sobie sprawę z ogromu wysiłku powiatu, dam przykład, że na przewiezienie wagonami użytego na drogi kamienia, żwiru i piasku, musiano użyć 12.000 wagonów t.j. około 200 pociągów towarowych.

Wartość całego szarwarku, a więc oddanych kamieni dniówek pieszych i konnych przeliczonych na ceny rynkowe wynosi w okrągłych cyfrach za rok 1947 i 1948 140.000.000.— zł.

Wyniki pracy drogowej, powyżej opisane, dają się osiągnąć tylko przez duże uspołecznienie i ofiarność służby drogowej.

Jeśli kierownik czy drogomistrz będzie operował wyłącznie suchymi urzędowymi zarządzeniami, to rzeczywistość nie wiele zdziała, tym bardziej, gdy dewizą jego będzie „jaka płaca taka praca“.

Aby osiągnąć zainteresowanie wsi budową dróg, każdy drogowiec musi być społecznie wyrobionym działaczem, propagatorem i nauczycielem budowy dróg w jednej osobie. Bez zamięłowania i oddania się tej pracy bez reszty — nie będzie także wyników.

Ludność wiejska często jest nieufna i aby tę nieufność przełamać, należy organizować wykłady o poźrzebie i korzyściach wypływających z posiadania dobrych dróg. Nie należy się odgradzać murem oschłości i urzędowości, a wyjść naprzeciw każdej inicjatywie z dołu płynącej, podchwycić i rozwijać ją.

W powiecie łowickim Kierownik Powiatowego Zarządu Drogowego jest członkiem Powiatowej Rady Narodowej i Miejskiej Rady Narodowej, co mu znacznie ułatwia pracę i wpływ na sprawy drogowe.

Ostatnio uruchomiono dotacje Samorządowego Funduszu Wyrównawczego, które znakomicie zasilają gótownikowo samorządową gospodarkę drogową.

Akcja ta bardzo ożywiła się i umożliwiła szybką budowę dróg, gdyż wysokość dotacji, jest uzależniona od ilości zaplanowanych do budowy kilometrów dróg, oraz wysokości własnego wkładu w świadczeniach w naturze.

W ten sposób szybkimi krokami zbliżamy się do właściwego rozwiązania sprawy drogowej.

RYSZARD PAWŁOWSKI

Kier. Pow. Zarządu Drogowego
pow. łowickiego.

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Komisja Kontroli Społecznej Miejskiej Rady Narodowej w Karlinie prosi o wyjaśnienie, czy uchwały Miejskiej Rady Narodowej dotyczące umorzenia pracowników Zarządu Miejskiego podatku od lokali, czynszu dzierżawnego za ogrody i zajmowane lokale mieszkalne, podlegają zatwierdzeniu władz nadzorczych.

Odpowiedź: uchwały wymienione w pytaniu nie wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych.

Dekret z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. Nr 40/47 poz. 198) upoważnia gminne bądź miejskie rady narodowe do obniżania lub całkowitego zwalniania poszczególnych grup podatników od podatku od lokali. Podejmując tego rodzaju uchwały ady narodowe winny kierować się słusznością gospodarczą. Powołane przepisy nie przewidują, aby uchwały rad narodowych w przedmiocie zwalniania podatników od podatku od lokali wymagały zatwierdzenia władz nadzorczych.

Dekret z dnia 28 listopada 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych w przepisie art. 5 wymienia uchwały rad narodowych, wymagające zatwierdzenia przez prezydium rady narodowej wyższego stopnia. Uchwały objęte zapytaniem komisji kontroli społecznej nie podpadają pod przepis art. 5 wspomnianego dekretu.

P. Segalewicz

Zarząd Gminny w Limanowej zapytuje w jaki sposób uregulowana jest kwestia zwrotu kosztów związanych z udziałem straży pożarnej w gaszeniu pożaru na terenie sąsiedniej gminy.

Odpowiedź:

Kwestię powyższą reguluje ustawa z dnia 13 marca 1934 roku o ochronie przed pożarami i innymi klęskami (Dz. U. R. P. poz. 365), która nakłada na

straże pożarne istniejące na terenie jednej gminy obowiązek udzielania pomocy nie tylko na własnym obszarze działania, lecz również poza jego zasięgiem, na podstawie regulaminu sporządzonego przez wydział powiatowy i regulującego współdziałanie wszystkich straży na obszarze powiatu.

Prócz tego do współdziałania poza własnym obszarem obowiązana jest straż na wezwanie władzy, niezależnie od postanowień regulaminu art. art. 19 i 30).

O ile umowy między gminami lub plan współdziałania nie przewidują inaczej, gmina, na której terenie została użyta w akcji przeciwpożarowej straż gminy sąsiedniej, obowiązana jest do zwrotu poniesionych przez tę straż kosztów udzielonej pomocy.

Do orzekania o wynikłych w związku z tym kosztach powołana jest w tym wypadku powiatowa władza administracji ogólnej (art. 38).

St. Karpiński

1) Czy nieruchomości, złożona z 1 — 2 ha roli i domu położonego w odległości 1 km, podlega opodatkowaniu podatkiem gruntowym, czy od nieruchomości.

2) Do ilu ha winien opłacać podatnik podatek od nieruchomości, a od ilu ha podatek gruntowy.

Odpowiedź:

Ad. 1. Jeżeli dom nie jest związany z gospodarstwem rolnym, gdy właściciel nie zajmuje się rolnictwem, prowadząc inne zajęcie zarobkowe — tylko grunt podlega obciążeniu podatkiem gruntowym, a dom podatkiem od nieruchomości.

Jeżeli budynek zamieszkały jest przez właściciela, użytkującego grunt w sposób rolniczy i posiadające gospodarstwo zaopatrzone w inwentarz żywy

i zabudowania gospodarskie należy uznać, iż dom związany jest z prowadzeniem gospodarstwa rolnego; w tym wypadku podatnik opłaca tylko podatek gruntowy. Posiadanie przez właściciela budynku dochodu ze stosunku pracy nie ma wpływu na wymiar podatku.

Ad. 2. W gminach wiejskich grunty niezabudowane o obszarze większym niż 5.000 m. kw. (pół ha) i użytkowane stale, jako pola uprawne, łąki pastwiska, sady i ogrody, wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, podlegają podatkowi gruntowemu, grunty zaś o mniejszym rozmiarze niż 5.000 m. kw. (pół ha) podlegają podatkowi od nieruchomości.

H. Bogatkowski

Wydział Powiatowy w Busku - Zdroju zapytuje w jaki sposób winny być przerachowane przedwojenne należności pieniężne, o uiszczenie których występują obecnie wierzyciele przeciwko związkom samorządowym.

Odpowiedź:

Sprawy powyższe nie zostały jeszcze ustawowo w jednolity sposób unormowane, a sądy rozpatrując je, stosowały najróżnorodniejsze zasady przerachowania. W pewnych wypadkach stosowały zasadę nominalizmu, to jest zasądzały jeden złoty obecny za jeden złoty przedwojenny, w innych wypadkach, przy przerachowaniu stosowano zasadę waloryzacji, a więc brano za podstawę przy obliczaniu należności różne mnożniki.

Ze względu na to, że obecnie jest już w opracowaniu ustawa, dotycząca przerachowania wierzytelności pieniężnych przedwojennych, a zarazem, że dotychczasowa rozbieżna praktyka w sądach mogłaby godzić w interesy warstw pracujących, z której to warstwy z reguły rekrutują się dłużnicy, Ministerstwo Sprawiedliwości, pismem z dnia 7.X.1948 r. Nr NST 20/48 zaleciło, aby sądy na razie wstrzymały się od wydawania orzeczeń w powyższych sprawach, jak i z wykonywaniem orzeczeń już wydanych.

mgr T. Hattowski

Kto jest obowiązany do opłacania podatku gruntowego od części gospodarstwa rolnego, przyznanej spadkobiercom, pyta Zarząd Gminy Skaryszew pow. radomskiego, podając konkretne przykłady nieuregulowania własności gospodarstw.

Odpowiedź:

Obowiązek płacenia podatku gruntowego ciąży na osobach posiadających gospodarstwo rolne.

Zwolnienie od tego obowiązku wymaga złożenia przez zainteresowanego dostatecznych dowodów braku podstawy do obciążenia go podatkiem.

Uzasadnienie:

Według art. 5 ust. z dnia 20.III.1946 roku o podatkach komunalnych (Dz. U. 1947, poz 198) obowiązek podatkowy — w razie braku właściciela

gruntu — ciąży na posiadaczu gospodarstwa rolnego, który użytkuje je „jako właściciel“. Podobnie stanowi § 4 rozp. wykon. do dekretu (Dz. U. 1947, poz. 258): „Jeżeli właściciel jest nieobecny lub nieznan, obowiązek podatkowy ciąży na faktycznym posiadaczu gospodarstwa... który korzysta z gospodarstwa jak właściciel“.

Wdowa po właścicielu gospodarstwa, która je użytkuje dopiero wówczas będzie zwolniona od obowiązku opłacania podatku za część gospodarstwa, przypadającą nieletnim dzieciom zmarłego, gdy część ta będzie wyodrębniona od części gospodarstwa stanowiącej własność wdowy i zostanie objęta faktycznie przez dzieci (z zachowaniem przepisów prawa spadkowego), lub ustanowionego w przepisany sposób kuratora ich majątku.

Dotychczasowy posiadacz gospodarstwa rolnego zostaje zwolniony od obowiązku płacenia podatku gruntowego z części gospodarstwa wydzielonej synowi, córce lub zięciowi (w związku z wejściem ich w związek małżeński), gdy spadkobierca, względnie obdarowany stanie się posiadaczem faktycznie oddzielonej części gospodarstwa i będzie je użytkował, jako gospodarstwo odrębne lub przyłączy do już posiadanego swego gospodarstwa.

Sporządzenie aktu notarialnego przelania tytułu własności nie jest w zasadzie konieczne dla przeniesienia na daną osobę obowiązku podatkowego. Jednakże władza podatkowa, w razie uzasadnionych wątpliwości — co do okoliczności, czy podział gospodarstwa spadkodawcy względnie darczyńcy był rzeczywiście dokonany — może żądać dowodu w postaci okazania aktu notarialnego darowizny lub podziału gospodarstwa.

H. Bogatkowski

Zarząd Miejski w Tucholi zapytuje, czy Powiatowa Komenda „Służby Polsce“ może żądać od Zarządu Miejskiego doręczania junakom „Służby Polsce“ kart wzywających ich do zajęć świetlicowych.

Odpowiedź:

Według art. 1 punkt 1 i 2 ustawy z dnia 11 stycznia 1938 roku o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 16) „pisma urzędowe doręczają władze oraz instytucje prawa publicznego przez pocztę lub przez swych funkcjonariuszów. Gminy są obowiązane do doręczania pism urzędowych jedynie w przypadkach przez akt ustawodawczy wyraźnie określonych“.

Ponieważ ustawa z dnia 25 lutego 1948 roku o powszechnym obowiązku przysposobienia zawodowego, wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego młodzieży oraz o organizacji spraw kultury fizycznej i sportu (Dz. U. R. N. nr 12, poz. 90 z 1948 roku) takiego obowiązku na gminy nie nakłada, wobec tego Powszechna Organizacja „Służba Polsce“ wysyła pisma do zainteresowanych za pośrednictwem poczty, gdyż gmina nie jest w tym wypadku obowiązana do doręczeń.

St. Karpiński

Prasa o samorządzie

Prasa woj. szczecińskiego — przynosi obszernie streszczenie sprawozdania Prezydenta m. Szczecina, złożonego na plenarnym posiedzeniu M.R.N. Szereg cyfr obrazuje poprawę warunków bytu w dziedzinie mieszkaniowej, osadniczej, oświaty, kultury i zdrowia. Realizując hasło: „Samorząd miejski w służbie człowieka pracy“ — Szczecin „miasto dynamicznego rozwoju“ rozpoczyna 1949 rok.

Kurier Szczeciński Nr. 50 podaje przebieg dyskusji jaka się rozwinęła na temat sprawozdania Morskiego Urzędu Rybackiego — złożonego na plenum Wojewódzkiej Rady Narodowej. Dyskusja ta była dowodem, że Woj. R.N. docenia zagadnienie rybołówstwa. Radni kładli duży nacisk na konieczność intensywniejszego szkolenia rybaków. Postawiono wniosek założenia stałej szkoły rybackiej — powzięte uchwały dotyczyły oczyszczania wód z wraków i konieczności usunięcia nielegalnego handlu rybami, dezorganizującego rynek.

„**Dziennik Bałtycki**“ Nr. 39 podaje szereg cyfr z akcji bibliotecznej w powiecie koszalińskim. Tylko jedna gmina nie posiada jeszcze własnej biblioteki.

Prasa woj. gdańskiego — informuje stale społeczeństwo o przebiegu obrad powiatowych i miejskich rad narodowych **Dziennik Bałtycki Nr 38 i 49** podaje między innymi i partyjny P.R.N. w Słupsku; opisuje działalność komisji oświatowej tejsze rady. Słupska M.R.N. na plenarnym posiedzeniu uchwalała popularyzowanie akcji „H“. Radni zorganizują propagandowe prelekcje, a władze miejskie przyznają premie dla rolników — mieszkańców Słupska, którzy będą prowadzić akcję hodowlaną. Przeznaczono tereny na rozbudowę tartaku państwowego, który dostarczy pracy mieszkańcom miasta. **Dziennik Bałtycki Nr 54** podaje przebieg posiedzenia elbląskiej M.R.N., które upłynęło pod znakiem kontroli społecznej i oświaty.

„**Lęborska M.R.N. ogranicza sprzedaż napojów alkoholowych**“ — pod tym tytułem **Dziennik Bałtycki Nr 40** omawia przebieg plenarnego posiedzenia lęborskiej M.R.N. Powzięta uchwała zabroniono sprzedaży napojów alkoholowych we wtorki i piątki jako w dni targowe oraz każdego 1 i 15 dnia w miesiącu.

W tymże numerze **Dziennika Bałtyckiego** zaznajamiamy się z tematami obrad P.R.N. w Starogardzie. Najwięcej czasu poświęcono sprawie zdrowia i higieny oraz przeprowadzono reorganizację wszystkich komisji istniejących przy P.R.N. **Nr 51 Dziennika Bałtyckiego** donosi o uchwaleniu budżetu na rok 1949 przez Gdańską Miejską Radę Narodową Preliminowany na sumę 1.126.000.000 zł budżet administracyjny Gdańska — po przeprowadzeniu oszczędności zamyka się po stronie dochodów i wydatków sumą 754.886.900 zł. z tym, że 50% przewidzianych wydatków Gdańsk będzie mógł pokryć własnymi środkami.

Prasa Woj. olsztyńskiego — omawia w dwóch artykułach „**Życia Olsztyńskiego**“ ważność planowania w samorządzie terytorialnym oraz podaje poszczególne pozycje budżetu wojewódzkiego związku samorządowego — już po kompresji sum, o jakie zabiegał samorząd z tytułu Funduszu Wyrównawczego.

Prasa woj. poznańskiego — przynosi artykuł p.t. „**Jak pracują nowo powstałe biblioteki gminne i punkty biblioteczne**“ — podkreślając wielkie zainteresowanie ludności, czytelnictwem i nie zawsze dobre warunki lokalowe bibliotek (brak światła i ogrzewania).

„**Głos Wielkopolski**“ Nr 48 interesuje się nie tylko powiatowymi radami narodowymi ale i — jedyny artykuł tego rodzaju — gminną radą narodową, podając przebieg posiedzenia G.R.N. w Drwasku nad Notecią. W tymże numerze znajdujemy artykuł o obradach P.R.N. w Koninie, której główną troską jest zdrowie mieszkańców wsi, przede wszystkim małorolnych (65% gospodarstw do 5 ha).

Prasa woj. białostockiego — omawia projekt uprzemysłowienia powiatu jaki opracowała komisja planowania przy P.R.N. w Bielsku Podlaskim. Wykorzystując surowce miejscowe i bogactwa naturalne komisja planowania rozpatrzyła projekty rozbudowy przemysłowo-wytwórczej pow. bielskiego w planie 6-letnim. Ustalono rozbudowę przemysłu włókienniczego, odbudowę fabryki dykty i huty szklanej, zorganizowanie spółdzielni pracy wyrobów wikliniarskich i koszykarskich. O odbytej w Augustowie odprawie wójtów,

sekretarzy, oraz przewodniczących gminnych rad narodowych pow. augustowskiego donosi **Życie Białostockie Nr. 47**. Na obradach poruszono najistotniejsze problemy wiejskie jak sprawa podatku gruntowego, akcji siewnej, ukrywania gruntów oraz fikcyjnego podziału ziemi dokonywanego przez bogaczy wiejskich. W Augustowie odbyła się również specjalna odprawa wójtów i sołtysów poświęcona kontrakcji trzody chlewnej.

Prasa woj. lubelskiego — podaje szczegółowe plany rozdziału dotacji Samorządowego Funduszu Wyrównawczego pomiędzy poszczególne powiaty woj. lubelskiego oraz wysokość dotacji celowych poszczególnych ministerstw przypadających na to województwo.

Prasa woj. warszawskiego — omawia działalność kulturalną P.R.N. w Grodzisku i zagadnienia omawiane na plenum Warszawskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej (**Kurier Codzienny Nr. 44**).

Omówienie budżetu Warszawskiego Powiatowego Związku Samorządowego znajdujemy w **n-rze 51 Kuriera Codziennego**. W tej samej rubryce umieszczono wiadomość o planach Powiatowego Związku Samorządowego w Sokołowie Podlaskim w dziedzinie oświaty; w bieżącym roku przewiduje się w ramach budżetu budowę 9 nowych budynków szkolnych oraz zorganizowanie 50 kursów szkoleniowych dla analfabetów.

Prasa stoł. miasta Warszawy — dużo pisze o inicjatywie i pracach D.R.N. Praga-Północ, która publicznie odbyła swe plenarne posiedzenie. Zainteresowanie społeczeństwa było ogromne, dla ludności Pragi zabrakło miejsc w sali Ludowego Teatru Muzycznego. Najwięcej miejsca poświęcono sprawom zdrowia i opieki społecznej. Wiele zainteresowania wzbudziły sprawozdania z lustracji sklepów i zakładów przemysłowych.

Rzeczpospolita nr 49 donosi o ukonstytuowaniu się Komitetu do walki z analfabetyzmem przy D.R.N. Warszawa Północ, która wezwała inne rady dzielnicowe do współzawodnictwa w akcji zwalczania analfabetyzmu.

Streszczenie dyskusji i referatów, wygłoszonych na dwóch konferencjach działaczy samorządu terytorialnego Stronnictwa Demokratycznego przynosi nr 44 i 52 „**Rzeczypospolitej**“.

Jak z powyższego wynika — są województwa, w których każdy numer codziennego pisma przynosi wiadomości o pracach samorządu, a w innych rady nie potrafiły zainteresować prasy, a więc i społeczeństwa swoimi problemami. Wszystkie te artykuły omawiają konkretne wydarzenia i fakty z działalności samorządu. Jedyny artykuł teoretyczny to artykuł Wacława Morawskiego w n-rze 40 **Trybuny Ludu** pt. „**Rola komitetów blokowych**“. Autor stwierdza, że komitety blokowe, jako najniższe ogniwo w systemie miejskich rad narodowych — mogą stać się dla rad miejskich cennym organem inicjatywy oddolnej, źródłem informacji o błędach, brakach i niedociągnięciach gospodarki miejskiej. Organizacja partyjna na terenie miasta (dzielnicy) powinna czuwać nad właściwym pod względem klasowym składem komisji komitetów blokowych i rad, pobudzać do aktywności bezpartyjnych członków komitetów — tworząc w ten sposób z komitetów blokowych czynnik mobilizacji inicjatywy społecznej dla poprawy warunków bytowania ludzi pracy w miastach.

Na treść zeszytu Nr 10/11 (październik — listopad 1948 r.) „**Przeglądu Administracyjnego**“ składają się m. in. następujące prace: gen. Al. Zawadzki — „**Wielka Rewolucja Listopadowa a niepodległość Polski**“, Bronisław Miszewski — „**Z zagadnień prawnych gospodarki planowej**“, mgr. Wacław de Leveaux — „**Planowanie zarządów miejskich**“, Kazimierz Jakubowski — „**Plan inwestycyjny**“, dr Stanisław Kipta — „**Nowy dekret o najmie lokali a samorząd**“, Józef Hauke — „**Zmiana ustawy o państwowej służbie cywilnej**“, Nikodem Ostaszewicz — „**Akt w technice kancelaryjnej**“.

Prócz tego w numerze znajdują się następujące działy: „**Jak pracują samorządy**“, „**Kronika**“ i „**Ogłoszenia**“.

Na treść Nr 2 „Samorządowca“, poza pełnym tekstem przemówienia Prezydenta R. P. wygłoszonego na Konferencji Przewodniczących Woj. R. N. i Wojewodów w dniu 29. I. 1949 r., składają się między innymi następujące prace; „Walka o jedność S. F. Z. Z.“ podkreślająca rolę Światowej Federacji Związków Zawodowych w walce o poprawę bytu mas pracujących oraz p.ętnująca wszelkie dążenia, skierowane do rozbicia jedności szeregów związku. „W. I. Lenin“ praca poświęcona pamięci wodza Wielkiej Rewolucji Listopadowej i organizatora pierwszego na świecie państwa robotników i chłopów

Z innych artykułów na uwagę zasługują: „Kierunek pracy naszego Związku“ — nakreślający stosunek Związku Zaw. Prac. Samorządu Teryt. do aktualnych zagadnień politycznych, gospodarczych, samorządowych i związkowych. „Po reformie uposażeniowej“ — analizujący sytuację materialną pracowników samorządowych zmienioną na skutek reformy uposażeniowej.

Dalsze prace poświęcone są: regulacji uposażeń w energetyce, podwyższeniu zasiłków rodzinnych, organizacji bankowości w Polsce oraz pamięci Adama Mickiewicza w 150 rocznicę urodzin. Praca „Potaniecie usług samorządu przez redukcję personelu“ omawia zagadnienia zmierzające do jak najbardziej sprawnego przeprowadzenia redukcji personelu, podkreślając między innymi konieczność zwrócenia uwagi na to, by redukcje w zasadzie nie obejmowały długoletnich

pracowników samorządowych, osoby obarczone liczną rodziną, czy inwalidów.

Dalsza część pisma poświęcona jest sprawom życia organizacyjnego związku, pracy oświatowo-kulturalnej, wczasom, kronice i sprawom bieżącym.

Kończy numer „Przegląd Ustawodawstwa“, „Porady i Odpowiedzi“ oraz „Ogłoszenia i Konkursy“.

„Biuletyn służbowy“ (Nr. 1 — styczeń 1949) Dolnośląskiej Woj. R.N. prócz części urzędowej przynosi na wstępie artykuł omawiający zasady współpracy i współdziałania wojewódzkich organów inspekcyjnych z organami kontroli Woj. R.N. i P.R.N.

Praca ta, potraktowana dość wyczerpująco, podkreśla znaczenie kontroli w administracji państwowej, omawia przepisy prawne, normujące kontrolę społeczną rad narodowych oraz wyjaśnia zasady współpracy kontroli społecznej rad narodowych z kontrolą wewnętrzną administracji rządowej.

W części urzędowej pisma znajdujemy tekst ustawy z dn. 18 listopada 1948 r. o pomocy sąsiedzkiej przy odbudowie wsi, rozporządzenia i zarządzenia Ministrów Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych dotyczące między innymi opłat w rzeźniach, gazowniach i na targowiskach, oraz treść okólników wydanych w grudniu 1948 r. i styczniu 1949 r. przez Prezydium Woj. R.N. we Wrocławiu.

Wiadomości urzędowe

OKÓLNİK NR. 5

w sprawie wydawania świadectw moralności przez rady narodowe

Zdarzają się wypadki, iż rady narodowe wydają poszczególnym obywatelom opinie o ich zachowaniu się podczas okupacji, świadectwa moralności, wzgl. inn. podobne zaświadczenia. W szeregu przypadków opinie te okazały się niedostatecznie ścisłe, lub wręcz sprzeczne z faktycznym stanem rzeczy.

Z uwagi na to, iż obowiązujące ustawodawstwo nie uprawnia, ani też nie obowiązuje rad narodowych do wydawania powyższych zaświadczeń Kancelaria Rady Państwa zaleca prezydiom rad narodowych całkowite wstrzymanie się od wystawiania jakichkolwiek świadectw moralności, czy innych podobnych zaświadczeń poszczególnym obywatelom. W pierwszych latach po wyzwoleniu kraju mogła zachodzić potrzeba wydawania przez rady narodowe powyższych zaświadczeń w konkretnych przypadkach, przy zachowaniu największej ostrożności i oględności.

W obecnym stanie rzeczy, wobec normalnego funkcjonowania organów władz administracji ogólnej jedynie uprawnionych do wyżej wymienionych zaświadczeń, rady narodowe winny zaniechać wykonywania funkcji, nie wchodzących w zakres ich kompetencji, zwłaszcza, że nie mają aparatu dla przeprowadzania tych wszystkich czynności kontrolnych, które powinny poprzedzać wystawienie zaświadczeń.

Interesanci zgłaszający się w tych sprawach do rad narodowych i ich prezydiów winni być kierowani do władz administracji ogólnej (starostw), które są władzami kompetentnymi do wydawania tych świadectw.

OKÓLNİK NR. 6

w sprawie zadrzewienia dróg publicznych

Właściwe zadrzewienie dróg publicznych jest bardzo ważnym elementem ich budowy i eksploatacji. Na rodzaj

i sposób tego zadrzewienia wpływają liczne czynniki, jak: gleba, klimat, klasa drogi, krajobraz itp.

Zagadnienie to ma tym większe znaczenie, że ogólny drzewostan kraju został bardzo wyniszczony wskutek działań wojennych, poprawa stanu istniejącego m. in. przez zadrzewienie dróg, ma zasadnicze znaczenie ogólnopństwowe.

Zadrzewienie dróg publicznych musi się jednak odbywać w sposób fachowy i planowy.

Ponieważ zdarzają się przypadki, że drogi są obsadzone niewłaściwie (np. drzewami owocowymi, co jest dopuszczalne jedynie wyjątkowo), Kancelaria Rady Państwa zaleca ścisłą współpracę przy zadrzewianiu dróg publicznych z Urzędami Wojewódzkimi — Wydziałami Komunikacji, bądź Starostwami, Powiatowymi Zarządami Drogowymi, które posiadają odpowiedni personel fachowy.

Szczegółowe wskazówki praktyczne w omawianym zakresie opublikowane zostały w broszurze (Nr. K. 6), wydanej w 1948 r. przez Ministerstwo Komunikacji p. t. „Praktyczne wskazówki przy zadrzewianiu dróg publicznych“.

OKÓLNİK NR. 8

w sprawie zapewnienia pomocy położniczej na terenie gmin wiejskich

W myśl postanowień art. 6 ustawy z dn. 28.X. 1928 r. o zakładach społecznych służby zdrowia i o planowej gospodarce w służbie zdrowia (Dz. U. R. P. Nr 35 poz. 434) na powiatowych związkach samorządowych ciąży obowiązek dostarczania kobietom w czasie ciąży, porodu i położu opieki lekarskiej i położniczej. Opieka ta winna być wykonywana za pośrednictwem okręgowych i obwodowych ośrodków zdrowia, dysponujących odpowiednim personelem fachowym t. j. lekarzami i położnymi.

Do czasu zorganizowania odpowiedniej sieci ośrodków zdrowia w myśl wytycznych Narodowego Planu Zdrowia należy zapewnić na wsi pomoc położniczą kobietom

w czasie ciąży, porodu i położu przez stworzenie sieci położnych gminnych przynajmniej w takim rozmiarze, by na terenie każdej gminy wiejskiej znajdowała się przynajmniej jedna położna.

Do utrzymywania położnych w gminach wiejskich obowiązane są powiatowe związki samorządowe, które ponoszą koszty wynagrodzenia położnych według zasad, ustalonych okólnikiem Ministerstwa Zdrowia Nr 75/48 z dnia 21 grudnia 1948 r. (Dz. Urz. Min. Zdr. Nr 1 z 1949 r.).

Dla położnych przewiduje się w myśl wspomnianego okólnika wynagrodzenie wg VII grupy uposażenia dla pracowników lecznictwa zamkniętego i otwartego społecznej służby zdrowia t. j. zł. 14.000 miesięcznie. Do wysokości tych stawek należy również wyrównać uposażenie położnych, zatrudnionych już w gminach wiejskich.

Sposób powiązania organizacyjnego z ośrodkami zdrowia i sprawa ewentualnych opłat za usługi położnych na rzecz ośrodków zdrowia uregulowane będą osobno.

Gminy wiejskie mogą być pociągnięte do świadczeń pieniężnych i do świadczeń w naturze (dostarczenie mieszkania) na rzecz utrzymania położnych w myśl art. 6 ust. 3 wspomnianej ustawy z dnia 28.X. 1948 r. tylko na mocy uchwały powiatowej rady narodowej, zatwierdzonej przez prezydium wojewódzkiej rady narodowej, przy czym pociągnięcie gmin wiejskich do świadczeń należy uzależnić od ich stanu finansowego.

Kancelaria Rady Państwa zaleca związkom samorządowym, by dołożyły wszelkich starań celem wyszukania i zaangażowania odpowiedniej liczby wykwalifikowanych położnych w gminach wiejskich, oraz by wstawiły odpowiednie kredyty na ten cel do budżetu na 1949 r.

OKÓLNİK NR 9

w sprawie powołania komisji zdrowia

Dla aktywizacji działalności rad narodowych na odcińku służby zdrowia, jak również dla nadania jednolitych form organizacyjnych pracom rad narodowych na tym polu Kancelaria Rady Państwa w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia zaleca powołanie przez wojewódzkie, powiatowe, miejskie i gminne rady narodowe komisji zdrowia.

I. Do zadań komisji zdrowia należy:

1. Opracowanie planu rozmieszczenia zakładów leczniczych i ośrodków zdrowia z uwzględnieniem warunków terenowych (drogi, gęstość zaludnienia, struktura ekonomiczna) z ewentualnym wykazaniem budynków nadających się dla potrzeb zakładów i punktów leczniczych.

2. Współpraca ze służbą zdrowia w wykonaniu jej zadań.

3. Kontrola i ocena z punktu widzenia interesu społecznego, działalności istniejących na danym terenie zakładów leczniczych i ośrodków zdrowia — ze szczególnym uwzględnieniem ich działalności w zakresie lecznictwa wykonywanego dla świata pracy.

4. Kontrola działalności zawodowej osób społecznej służby zdrowia.

5. Opiniowanie budżetu (gminnego, powiatowego, wojewódzkiego związku samorządowego) na cele zdrowia publicznego oraz kontrola wykonywania uchwalonego budżetu w odniesieniu do zagadnień służby zdrowia.

6. Kontrola wykonania planu inwestycyjnego w zakresie służby zdrowia i urzędzeń, zmierzających do podniesienia zdrowotności publicznej.

7. Czuwanie nad stanem sanitarnym osiedli, domów mieszkalnych, mieszkań, zakładów gastronomicznych, miejsc sprzedaży artykułów żywności oraz innych zakładów i urzędzeń, służących do użytku publicznego.

8. Kontrola stanu urzędzeń, służących do zaopatrywania ludności w wodę oraz usuwania nieczystości i wód opadowych, a ponadto stanu innych urzędzeń zdrowotnych, wypoczynkowych i sportowych.

9. Składanie z własnej inicjatywy lub na żądanie prezydium rady opinii o wszelkich zagadnieniach związanych z zagadnieniami zdrowia publicznego.

II. 1. Komisja składa się:

a) w gminnej radzie narodowej — z 4 członków i z 2 zastępców,

b) w powiatowej radzie narodowej (miejskiej — miast wydzielonych i niewydzielonych) — z 6 członków i 3 zastępców,

c) w wojewódzkiej radzie narod. z 8 członków, i 4 zastępców.

2. Rada narodowa wyznacza przewodniczącego komisji i jego zastępcę spośród członków rady.

3. Członkowie komisji zdrowia mogą być wybierani przez rady narodowe zarówno z grona rady jak i spośród osób nie będących członkami rady. Szczególnie jest wskazane powoływać do składu komisji kobiety.

4. W skład komisji powinien wchodzić m.in. działacz Związku Zawodowego powołany w porozumieniu z odnośną okręgową komisją Związków Zawodowych lub powiatową radą związków zawodowych oraz działacz Związku Samopomocy Chłopskiej.

5. Komisja ma prawo powoływać rzeczoznawców spośród fachowych pracowników służby zdrowia (np. komisje gminne — kierownika ośrodka zdrowia, położną, komisje powiatowe — lekarza powiatowego, komisje wojewódzkie — naczelnika wojewódzkiego wydziału zdrowia).

6. Posiedzenia komisji zwołuje przewodniczący. Uchwały komisji zapadają większością głosów przy obecności przewodniczącego i trzech członków, po wysłuchaniu opinii rzeczoznawcy. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego komisji. Członek komisji, który głosował inaczej niż większość — ma prawo żądać, by do protokołu było dołączone uzasadnienie jego odmiennego stanowiska, złożone na piśmie.

Z posiedzenia komisji spisywany jest protokół.

Odpis uzasadnienia odmiennego stanowiska, złożonego do protokołu przez członka, powinien być przesłany wraz z uchwałą, której dotyczy, do prezydium rady narodowej.

Wojewódzkie, powiatowe i miejskie rady narodowe winny powołać komisje zdrowia w terminie do dn. 1.IV. 1949 r. Gminne rady narodowe winny swe komisje powołać w terminie do dn. 15.IV.1949 r. Organizacja i postępowanie komisji zdrowia, istniejących dotychczas przy radach narodowych, winno być dostosowane do zasad niniejszego okólnika w terminach wyżej podanych.

Prezdia powiatowych rad narodowych zwrócić winny specjalną uwagę na działalność tych komisji, zwłaszcza w ośrodkach miejskich i małomiasteczkowych.

Nowe wydawnictwa

Kalendarz Samorządowca na rok 1949*

Nakładem Zw. Zawod. Pracowników Samorządu Terytorialnego i Instytucji Użyteczności Publicznej R.P. został wydany Kalendarz Samorządowca na rok 1949. Jest to już drugie z kolei opracowanie Kalendarza (pierwsze na 1948 r.), które w tym roku jest poświęcone praktycznej stronie działalności samorządu — a więc przede wszystkim ma za zadanie ułatwić pracę członkom rad narodowych, członkom prezydiów rad i pracownikom samorządu terytorialnego.

W części pierwszej tego wydawnictwa, prócz „Calendarium“ znajdują się terminarze prac stałych sołtysa, zarządu gminnego oraz rad narodowych.

Dalsze działy to „Informator“ — a więc Polska w liczbach, — podział administracyjny Państwa, — centralne

władze, urzędy, instytucje itp., oraz część artykułowa, w której znajdujemy 7 ważniejszych następujące prace: Rola i znaczenie Partii Klasy Robotniczej. Wspólna droga robotnika z biednym i średniorolnym chłopem. — Związek Radziecki — nasz sąsiad i sojusznik. — Siły stojące na straży pokoju światowego. — Rola i zadanie naszego Związku Zawodowego. — Budżet gminy, — Planowanie inwestycyjne w Samorządzie Terytorialnym. — Plany gospodarcze. — Spółdzielcze ośrodki maszynowe i wiele innych.

Ze względu na swą treść Kalendarz winien spotkać się z życzliwym przyjęciem przez ogół pracowników samorządowych i działaczy społecznych. **mgr. T. H.**

*) Warszawa, 1949, nakładem Zw. Zawod. Pracowników Samorządu Terytorialnego i Instytucji Użyteczności Publicznej R. P.

Przegląd ustawodawstwa

W okresie sprawozdawczym ukazały się Nr Nr 6, 7 i 8 Dziennika Ustaw R. P.

W Nr 6 D. U. R. P. zostały ogłoszone umowy międzynarodowe między Polską a Czechosłowacją o współpracy w zakresie administracji społecznej i ubezpieczeń społecznych.

Ponadto tenże Dziennik Ustaw zawiera rozporządzenia o ogólniejszym znaczeniu: 1) Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 stycznia 1949 r. o rejestrze spółdzielni, 2) Ministra Administracji Publicznej z dnia 21 stycznia 1949 r. w sprawie zapobiegania powstawaniu oraz rozszerzaniu się pożarów lasów, torfowisk i wrzosowisk. Rozporządzenie to przewiduje obowiązki dla zarządów gmin ustalania w porozumieniu z właściwym nadleśnictwem rodzaju i liczebności druzyn ratowniczych powołanych do tłumienia pożarów lasów jak też ilość i liczebność druzyn powołanych do tłumienia pożarów torfowisk i wrzosowisk poza obrębem lasów. Zarządy gminne powinny ustalać imienne wykazy osób, wyznaczonych do wymignionych druzyn. Wspomniane wykazy powinny być podane do publicznej wiadomości w sposób przyjęty zwyczajem. (poz. 38).

Nr 7 Dziennika Ustaw zawiera następujące ustawy:

— z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich. Wymieniona ustawa zostanie omówiona szczegółowo w odrębnym artykule „Rady Narodowej“;

— z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu żołnierzy. Ustawa ta normuje zasady uposażenia żołnierzy w czynnej służbie, jak też żołnierzy zawodowych w stanie nieczynnym. (poz. 40).

— z dnia 4 lutego 1949 r. o podatku od wynagrodzeń. Ustawa przewiduje obciążenie podatkiem, poczynając od wynagrodzeń w kwocie 13.000 zł. miesięcznie. Dla podatników obciążonych licznymi rodzinami przewidziane są zniżki podatku. Dla podatnika mającego na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci podatek obniża się o 25%. Ustawa zawiera ściśle określenia przedmiotu podatku jak też zwolnień przedmiotowych. W szczególności należy nadmienić, że zwolnione od podatku są wszystkie świadczenia wypłacane przez instytucje ubezpieczeń społecznych. (poz. 41).

z dnia 4 lutego 1949 r. o zmianie ustawy z dnia 30 stycznia 1948 r. o obowiązku społecznego oszczędzania. Ustawa ta określa, że obowiązek społecznego oszczędzania rozciąga się na osoby, których wynagrodzenie przekracza kwotę 30.000 zł. na miesiąc. Skala obowiązku społecznego oszczędzania zawiera się w granicach od 1 do 3% (poz. 42).

— z dnia 10 lutego 1949 r. o zmianie organizacji naczelnych władz gospodarki narodowej. Ustawa powołuje do kierowania gospodarką narodową Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, który jest organem Rządu. Dla kierowania poszczególnymi gałęziami gospodarki narodowej zostały powołane urzędy ministrów: 1) Górnictwa i Energetyki, 2) Przemysłu Ciężkiego, 3) Przemysłu Lekkiego, 4) Przemysłu Rolnego i Spożywczego, 5) Handlu Wewnętrznego, 6) Handlu Zagranicznego. Zostaje powołana Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego dla kierowania sprawami państwowego planowania, kontroli wykonania planów gospodarczych oraz koordynowania gospodarczej działalności wszystkich działów zarządu państwowego. Wreszcie tworzy się Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego, do którego będą należały — z wyłączeniem rolnictwa — sprawy szkolenia i przysposobienia zawodowego dla potrzeb gospodarki narodowej. Dotychczas istniejące: urząd Ministra Przemysłu i Handlu oraz Centralny Urząd Planowania podlegają zniesieniu (poz. 43).

Nr 8 Dziennika Ustaw R. P. zawiera tylko rozporządzenia wykonawcze właściwych ministrów w zakresie spraw zdrowia publicznego i komunikacji.

W okresie sprawozdawczym w Monitorze Polskim Nr 5 część A. została ogłoszona uchwała Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1949 r. w sprawie podniesienia produkcji hodowlanej. Uchwała ta przewiduje podjęcie szeregu środków zaradczych w zakresie rozszerzenia bazy paszowej oraz w zakresie racjonalizacji i podniesienia jakości produkcji. Dla popierania produkcji hodowlanej wprowadza się system dodatkowych ulg i obniżek w podatku gruntowym w szczególności dla rolników małych i średnio-rolnych. Polecono Centrali Mięsnej stosowanie urzędowych cen zapewniających opłacalność produkcji zwierzęcej.

Monitor Polski Nr 6 część A. z dnia 14 lutego 1949 r. zawierał obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1949 r. w sprawie wykazu osób prawnych prawa publicznego, których lokale użytkowe zwolnione są od wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej. W tymże numerze Monitora Polskiego znajduje się zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 5 stycznia 1949 r. w sprawie ustalenia ceny żyta dla obliczania należności za ziemię nabytą z parcelacji. Zarządzenie utrzymuje dotychczas ustaloną cenę dla obliczania wspomnianej należności w wysokości zł. 2.000 za centnar metryczny żyta, aż do odwołania.

Adres Redakcji: Warszawa, Aleje Ujazdowskie Nr. 3 Kancelaria Rady Państwa, tel. 89000-005, wewn. 263.

Redaguje Komitet — Redaktor przyjmuje interesantów codziennie od 13—15.
Prenumerata 1 egz. kwartalnie 220 zł. Konto PKO I-6800 Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza „C z y t e l n i k“, Warszawa, Plac Trzech Krzyży 16.

Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“ Drukarnia Nr. 2, Spółdz. Wyd. „Czytelnik“ Marszałkowska 3/5 B.71449